

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ד א מר מייצג מהל' אשות הל' יע ופיו' מל' מלוא ל' סמט עשין מה ולחון פה עוש'ע' א'הע סימן ע עקף ח ושוש'ע ח"מ סימן קכח עקף ח:

ה ב מיי' פ"ו מלכות נדרים ה"א סמט לאן רמז עוש'ע' ח"ד סימן קכ"ח עקף ח:

ליקוטי רש"י

ועמד אחד ופירנס אב' אשתו חנן אמר וכו'. טלף טלף לה כלום אלף בשביל בעלה פרנסה וכו' ממלך הפע הוא לא למה הוא לא צינע הימנו הלכך מזה הוא דעבר (בבבא פד.) חנן אמר איבד את מצותי. טלף אמרתי לך הלוי ואני אפרע אצל אם הלוה ואני האספה משום למונומיה על מנת ששטל לו הוא חובטל והוא חובטל העב' וישלם כדלמך לעיל בממלכת ולוונה ואלה ועמדה ומלאה טעמא דלמיהא הוא לא מילתא משלם (בבבא פד.) מירדעם. דבר (בבבא פד.) טלף.

תוספות

חנן אומר איבד מצותי. משום דהוי מנכרין ארי בעמל' ואש"ל דמיני מנוונות אשתו מ"מ יכול לומר שיהיה מתקפחתי ממנשה ידיה. וא"ת והא' לאמרינן פוסקים השוכר [את] הפועל (ב"מ ט"ז) לרועה שהקדיש גדישם ונפקותן שחטין ט' וטולטין עבדים מבעל בית, ואמאי מנכרין ארי בעמל' (הוא). וי"ל דלא מנכרין ארי חנן דמייל היקדש שאלם לא הקדיש הארי היה ארול בהבמות, והיכא (דלא בני היקדש) שהארי אינו ממש עומד ומנומן ואינו מילוי כי אם מפחד הארי לא היה בני היקדש. וא"ת שפרע חובו (אמאי מקרינן) מנכרין [ארי] משהו והלא דעו לכל שיש לו לפרוע חוב וא"כ מההיא. וי"ל שפרע חובו היינו זן אשתו ובניו דליפטר שיתפרנס ממשנת ידיהם ולא בני היקדש. אבל לא נראה. דמקדמך חתרין ק' [גמ]. וכן חנן בניו חנן בעמל' אלתא משנת דמה אשתו וי"ל בניו לאו פורע חובו. וי"ל דרש"י מייירי שני אשתו ואת בניו שלא עשין ויפטר מירי צפניו, וזו מירוס (דף ק) על גבי שמתפרנס צפניו וזין מוחלו אפ"ה משקיל חובו מנכרין. ע"ל דפרוע חובו היינו פורע ממש, וא"ת א"י (דחיל) [אמאי היו] מנכרין ארי, וי"ל דיוכל לומר ע"מ לפרוע חובו מפיסקין ליה דחמיל לו ואפילו משקיל מפיסקא ליה (והדר) [ומהדרין] לו משקיל חובו לאו בני היקדש ולכן חוב מנכרין פרושה דרב יוסף. א"י בשעה ששקט מנמול אצרה ל'. וא"ת ישיב לו (אמיל) [ומפול] הנאה להקדם אותה פרוטה מנקוס ט' שטולטין עליה שכן, וי"ל דלא מלי לדיק לדעת כמה פעמים פטור הוא על דה מייבב ריפחא לעינא. וא"ת והא' אצונוי ארי בעמל' הוא שמתיר מעלי העני דלפילו גבי פורע חוב משקיל חובו מנכרין ליה [ומפיק לא בני היקדש, כ"ש חכא גבי פרוטה שאינה מנכה כ"כ והא' לא תשיב נהלא. וי"ל שפרע חובו היינו אותו שפרע חובו עברו מנכרין ארי מעלי הלכך לאו בני היקדש ולכן חוב מנכרין ארי, אבל חכא המחזיר עמנו מנכרין הארי מעל עמנו ע"י שמתקטן באצרת חצירו והרי הוא חלוני טולט

אפי' תימא דברי הב"י. דלפי' לרצנן דלמרי שמייז ליה להחזיר לזה דמי החוב שפרע בשבילו: גבי מודר הנאה. דהיינו מתני': ידוהיב ע"י מנת ש"א פ"רוע עסקיון. כלומר דכשהלוהו המנה עמו שלא יהא כח בתצרו' לכופו אלף כשרעה הלוה יפרענו מדעתו הלכך כי פרע ליה מדיד לאותו חוב דלע"ג דלפטר דמודר משום כסופא פרע ליה אפ"ה כיון דלא צעי לא פרע ליה לאו מדיד יהיב ליה למודר. וכו"ת מינח פורע לו חובו אלף שוקל לו את שקלו היכי שרי אלינא דרצנן איכא למימר דמתניתין לדידהו ונגנז או אבז משנתרמה תרומה דכי ה"ג פטור מלשלם כדמניא צהובז (ב"מ ט:) בני העיר ששקלו את שקליהם ונגנזו או אבזו חס משנתרמה מדיד את שקלו מדיד דלא ממייז צה מודר קיהיב וקמ"ל שבע"פ שהיה דרכן לפרוע אותו שרי כיון שאין הגוצרים יכולין לכופו: גזירה ש"א פ"רוע אמו פ"רוע. כלומר דלא אמרי דמירי פורע לו חובו של מודר כשלוה ע"מ שלא לפרוע איכא למיגזר דלמא פרע ליה אע"פ שיהא אותו המודר ע"מ שיכפנו המלוה לפרוע הלכך אי מתני' רצנן ליכא גוונא דשרי אלף ודאי חנן היא ומומר ככל ענין. ובפרק שני דיני גזרות

דברי חנן היא רבא אמר אפי' תימא דברי הכל גבי מודר הנאה דיהיב (ב) על מנת שלא לפרוע מאי חנן דתנן (ג) מי שהלך למודינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו חנן אמר איבד את מצותי (ד) נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא וישול א"ר דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר ר' יוחנן בן זכאי י"פה אמר חנן הניח מצותיו על קרן הצבי רבא לא אמר כרב הושעיא דקא מוקים לה למתניתין כד"ה רב הושעיא לא אמר כרבא גזירה שלא ליפרע משום ליפרע: מחזור לו את אבידתו: פליגי בה ר' אמי ור' אסי חד אמר לא שנו אלא בשנכסי מחזור אסורין על בעל אבידה דכי מהדר ליה מידעם דנפשיה קא מהדר ליה אבל נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור לא קא מהדר ליה דקא (ג) מהני ליה פרושה (ד) דרב יוסף וחד אמר אפי' נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור מהדר ליה ומשום פרושה דרב יוסף לא שכחו חנן

דברי חנן היא. דלמך רבא אמר אפי' תימא דברי הכל גבי מודר הנאה דיהיב (ב) על מנת שלא לפרוע מאי חנן דתנן (ג) מי שהלך למודינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו חנן אמר איבד את מצותי (ד) נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא וישול א"ר דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר ר' יוחנן בן זכאי י"פה אמר חנן הניח מצותיו על קרן הצבי רבא לא אמר כרב הושעיא דקא מוקים לה למתניתין כד"ה רב הושעיא לא אמר כרבא גזירה שלא ליפרע משום ליפרע: מחזור לו את אבידתו: פליגי בה ר' אמי ור' אסי חד אמר לא שנו אלא בשנכסי מחזור אסורין על בעל אבידה דכי מהדר ליה מידעם דנפשיה קא מהדר ליה אבל נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור לא קא מהדר ליה דקא (ג) מהני ליה פרושה (ד) דרב יוסף וחד אמר אפי' נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור מהדר ליה ומשום פרושה דרב יוסף לא שכחו חנן

חנן היא. דלמך רבא אמר אפי' תימא דברי הכל גבי מודר הנאה דיהיב (ב) על מנת שלא לפרוע מאי חנן דתנן (ג) מי שהלך למודינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו חנן אמר איבד את מצותי (ד) נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא וישול א"ר דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר ר' יוחנן בן זכאי י"פה אמר חנן הניח מצותיו על קרן הצבי רבא לא אמר כרב הושעיא דקא מוקים לה למתניתין כד"ה רב הושעיא לא אמר כרבא גזירה שלא ליפרע משום ליפרע: מחזור לו את אבידתו: פליגי בה ר' אמי ור' אסי חד אמר לא שנו אלא בשנכסי מחזור אסורין על בעל אבידה דכי מהדר ליה מידעם דנפשיה קא מהדר ליה אבל נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור לא קא מהדר ליה דקא (ג) מהני ליה פרושה (ד) דרב יוסף וחד אמר אפי' נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור מהדר ליה ומשום פרושה דרב יוסף לא שכחו חנן

חנן היא. דלמך רבא אמר אפי' תימא דברי הכל גבי מודר הנאה דיהיב (ב) על מנת שלא לפרוע מאי חנן דתנן (ג) מי שהלך למודינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו חנן אמר איבד את מצותי (ד) נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא וישול א"ר דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר ר' יוחנן בן זכאי י"פה אמר חנן הניח מצותיו על קרן הצבי רבא לא אמר כרב הושעיא דקא מוקים לה למתניתין כד"ה רב הושעיא לא אמר כרבא גזירה שלא ליפרע משום ליפרע: מחזור לו את אבידתו: פליגי בה ר' אמי ור' אסי חד אמר לא שנו אלא בשנכסי מחזור אסורין על בעל אבידה דכי מהדר ליה מידעם דנפשיה קא מהדר ליה אבל נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור לא קא מהדר ליה דקא (ג) מהני ליה פרושה (ד) דרב יוסף וחד אמר אפי' נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור מהדר ליה ומשום פרושה דרב יוסף לא שכחו חנן

חנן היא. דלמך רבא אמר אפי' תימא דברי הכל גבי מודר הנאה דיהיב (ב) על מנת שלא לפרוע מאי חנן דתנן (ג) מי שהלך למודינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו חנן אמר איבד את מצותי (ד) נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא וישול א"ר דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר ר' יוחנן בן זכאי י"פה אמר חנן הניח מצותיו על קרן הצבי רבא לא אמר כרב הושעיא דקא מוקים לה למתניתין כד"ה רב הושעיא לא אמר כרבא גזירה שלא ליפרע משום ליפרע: מחזור לו את אבידתו: פליגי בה ר' אמי ור' אסי חד אמר לא שנו אלא בשנכסי מחזור אסורין על בעל אבידה דכי מהדר ליה מידעם דנפשיה קא מהדר ליה אבל נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור לא קא מהדר ליה דקא (ג) מהני ליה פרושה (ד) דרב יוסף וחד אמר אפי' נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור מהדר ליה ומשום פרושה דרב יוסף לא שכחו חנן

חנן היא. דלמך רבא אמר אפי' תימא דברי הכל גבי מודר הנאה דיהיב (ב) על מנת שלא לפרוע מאי חנן דתנן (ג) מי שהלך למודינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו חנן אמר איבד את מצותי (ד) נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא וישול א"ר דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר ר' יוחנן בן זכאי י"פה אמר חנן הניח מצותיו על קרן הצבי רבא לא אמר כרב הושעיא דקא מוקים לה למתניתין כד"ה רב הושעיא לא אמר כרבא גזירה שלא ליפרע משום ליפרע: מחזור לו את אבידתו: פליגי בה ר' אמי ור' אסי חד אמר לא שנו אלא בשנכסי מחזור אסורין על בעל אבידה דכי מהדר ליה מידעם דנפשיה קא מהדר ליה אבל נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור לא קא מהדר ליה דקא (ג) מהני ליה פרושה (ד) דרב יוסף וחד אמר אפי' נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור מהדר ליה ומשום פרושה דרב יוסף לא שכחו חנן

הנהגות הב"ח

(ב) גמ' דיהיב ליה על מנת: (ג) שם דקא מוקים פטור דרב יוסף: (ג) רש"י ד"ה דברי חנן וכו' לפרוע החובבולט וכו' (ל) דלפני כהנים פ"ל ומינת על נמקח:

פירוש הרא"ש

חנן היא. דלמך רבא אמר אפי' תימא דברי הכל גבי מודר הנאה דיהיב (ב) על מנת שלא לפרוע מאי חנן דתנן (ג) מי שהלך למודינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו חנן אמר איבד את מצותי (ד) נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא וישול א"ר דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר ר' יוחנן בן זכאי י"פה אמר חנן הניח מצותיו על קרן הצבי רבא לא אמר כרב הושעיא דקא מוקים לה למתניתין כד"ה רב הושעיא לא אמר כרבא גזירה שלא ליפרע משום ליפרע: מחזור לו את אבידתו: פליגי בה ר' אמי ור' אסי חד אמר לא שנו אלא בשנכסי מחזור אסורין על בעל אבידה דכי מהדר ליה מידעם דנפשיה קא מהדר ליה אבל נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור לא קא מהדר ליה דקא (ג) מהני ליה פרושה (ד) דרב יוסף וחד אמר אפי' נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור מהדר ליה ומשום פרושה דרב יוסף לא שכחו חנן

הנהגות וצינונים

חנן היא. דלמך רבא אמר אפי' תימא דברי הכל גבי מודר הנאה דיהיב (ב) על מנת שלא לפרוע מאי חנן דתנן (ג) מי שהלך למודינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו חנן אמר איבד את מצותי (ד) נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא וישול א"ר דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר ר' יוחנן בן זכאי י"פה אמר חנן הניח מצותיו על קרן הצבי רבא לא אמר כרב הושעיא דקא מוקים לה למתניתין כד"ה רב הושעיא לא אמר כרבא גזירה שלא ליפרע משום ליפרע: מחזור לו את אבידתו: פליגי בה ר' אמי ור' אסי חד אמר לא שנו אלא בשנכסי מחזור אסורין על בעל אבידה דכי מהדר ליה מידעם דנפשיה קא מהדר ליה אבל נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור לא קא מהדר ליה דקא (ג) מהני ליה פרושה (ד) דרב יוסף וחד אמר אפי' נכסי בעל אבידה אסורין על מחזור מהדר ליה ומשום פרושה דרב יוסף לא שכחו חנן

ב א ב מ"י פ"ד מה"ל
מוק ממון הלכה ג
ועי' בשהגה' ומ"מ סמ"ג
עשן קה טו"ע ח"מ ס"י
בז ג מ"י שם סמ"ג ס"ט
טור ש"ע ח"מ ס"י
ש"ס סמ"ג ג'
בב ד ה מ"י שם הל' יא
טו"ע שם פ"ט:
פ ז ז מ"י פ"ג מהלכות
אבדה הלכה י סמ"ג
עשן עד טו"ע ח"מ ס"י
כסו סמ"ג טו:

ליקוטי רש"י

דקם דה באפה. שלח
הפנה למקום אחר ושבח
[כב]. מפרו לשומר
חגב. עד שלח נגמ וכו'
[לעיל דר.]. ג'ושא
שכר. שומר נפשו
[שבתות מט.]. תחת
הבע"מ. מתחייב
בזמן כבעלים [לעיל דר.].
שומר אבידה. שאל
אבדה והכניסה אל מוק
ציתו כדכתיב (דברים כג)
ואכסמו אל מוק ביתך
[ב"מ פב.]. בשומר
חגב. ואינו חייב אלא
בפשיעה. בשומר שכר.
וחייב בגניבה ואבדה
לשומר שכר מזה הוא
העוסק במזה פטור מן
המזה [שם כט.]. שכר
מזה [שבתות דר.]. ד"ה
בע"מ אבידה. ד"ה
רפתא בעניא. שכל
אומה מזה שמקיים
[נדריס ג.].

פשיטא ביוון דאפקודה קיימא לה ברשותיהו דב"מ. והוליאוס
לגזולה איירי מתני' כדמוקי לה צירוסלמי^א ור"ת
ומגילה דקיימא ברשותיהו אפי' להתחייב על מה שהיא מוקת דהאכי
קאי דקמתי ויאלתה והזיקה דליכא למימר דכי היכי דמסרה לשומר
חנס והואיל נכנסו תחת בעלים^ב

ה"ה גזון דלגמא שומר הוא דמתחייב
אבל גזון לא דמנינו דברים שהשומר
חייב והגזון פטור שהרי נכחשה
בהמה הכחשה הדרה ופטריות
שהרקיע מוקת מוכח בהגזון קמא
[קמ"ד ד. נס.]. דגזון אומר לו הרי שלך
לפניך משום דלא חשיב שיעוי ולא
קנינהו ופטור אפילו בפשיעה דלא
קבל עליו שמירה אבל שומר כיון
שמתחייב נכחשה דלא הדר ובהרקיע
כולס אס נעשו בפשיעה כמו כן
יתחייב נכחשה הדרה ובהרקיע
מקלמס כיון דקבל עליו שמירה
דלמא לא יתחייב בזה כמו בזה שאין
השומר קונה בשיעוי ואפילו שואל
דקי"ל דאף לשואל שמין כדבר כהנא
ורב אסי [פ"ד ד. יא.]. ואין לומר
דמתחייב לפי שאין יכולין לקיים זה
מנות השנה דמשלם מגופו דבשן ורגל
איירי מתני' ויש כאן השנה מעליא
כשמחזירים אותה לבעלים וי"ל דסברא
הוא דגזון נכנס תחת הבעלים לכיון
שהוליאוס מרשות בעלים שהיו חייבין
בשמירתה ואין הבעלים יכולים לשומרה
לפי שגזולה מהם יש על הגזון לשומרה
לנעוין מוקין אקרו בעלים כל מי
צידו לשומרה ולא דמי לתפסו נזק
לרי"ע [פ"ד ד. יו.]. דאפי' שומר חנס
אינו על חלק חצירו דשוקף אין מתכוין
להזיק רק בשלו ואינו צא להוליאוס

ביוון דאפקודה. איכא משיכה ושינוי רשות דהוי קנויה לכל מיילי:
דקמו דה באפה. שלא משכיה אלא עמדו בפניה לכל דא שלא תלך
אנה ואנה אלא לקמה לאכול: מעמיד. משמע שאחזה צידו
ומוליכה לקמה: הבישה. נמקל אמרת לן צה"ש דלמעמד ומשום

הכי מתחייב: ור"ת: נמי דהבישה.
נמקל ואשמועינן מתני' דהבישה^א
נמקל זו היא משיכה: א"א תחתיו
דשומר. והכי משמע מסרה שומר
לרועה נכנס הרועה תחתיו ואולי
בעלים ומשתעו דינא צהדי שני
והראשון מסתלק: שומר שומר
לשומר חייב. אפילו צאונסין לאמר
ליה מפקיד את מהימנת לי בשעושה
איהו לא מהימנ לי בשעושה שנאכסה
צ"מ המפקיד (צ"מ לו.): דבריהו.
לתלמידו: שומר אבידה. הכניס
אבדת חצירו לצינו כדכתיב ואכספתו
בני צ"מיתב רפתא בעניא. העוסק
במזה פטור מן המזה מוצלמך
דדך נפקא לן במס' סוכה (ד. נה.):
המזירה

למימסר לברזיליה איכא דאמרי מודקתני מסרה לרועה ולא קתני מסרה
לאחר ש"מ מאי מסרה לרועה מסר רועה לברזיליה דאורחיה דרועה למימסר
לברזיליה אבל לאחר לא אימא מסייע ליה לרבא דאמר רבא "שומר שומר
לשומר חייב אמרי לא דלמא אורחא דמילתא קתני והוא הדין לאחר: **אורחא**

שומר אבידה רבה אמר לשומר חנם דמי רב יוסף אמר כש"ש דמי רבה
אמר לשומר חנם דמי מאי הנאה קא מטי ליה רב יוסף אמר כש"ש דמי בהדיא
הנאה דלא בעיא למיתבי ליה^א ריפתא לעניא הוי כש"ש איכא דמפרשי
הכי רב יוסף אמר כש"ש דמי כיון דרחמנא שעבדיה בעל בורחיה הלכך כש"ש
דמי (סימן החזירה לעולם השב חייא אמרת גשבר שכר) איתביה רב יוסף לרבה
החזירה

חלק חצירו מרשותו כמו גזון ועוד כיון דגזון קמה ליה ברשותיה גס לענין אונסין יש לחשב
בעלים יותר משותף והכי משמע לישנא דקמה ברשותיהו לכל מיילי (ב) מה שהוא ברשותו לכל מיילי יש לו להועיל כאן:

המעמיד בהמת חבירו על קמת חבירו חייב. ואע"פ שאין הבהמה שלו חייב מטעם שן ורגל דלע"ג דכתיב^א צעירה כדדיה
חשיבא הואיל והוא עשה כמו מדליק פשתו של חצירו צירו של חצירו^ב אבל אין לפרש דמתחייב מטעם אש דכרי הזיקא
והי כאלו נתן לשם אש ואע"ג דפטרינן נתן סס המות לפני בהמת חצירו שאני התם או משום דלא עבדא דלחלה או משום דה"ל
שלא תחבל כדאמר לעיל (דף מו.): דא"כ מטעם זה ה"ל להתחייב^א אפילו צה"ר ולא משתמע שזו דוכחא דלחייב ברשות הרבים שן
אפילו מוקרב בהמתו אלל הפירות ומעמידה עליהו: **הבישה** אמרת לן. ותמילה היה סובר דמעמיד בהמה היינו שמתוך צדו
האפסר ומוליכה ממש על הקמה ומעמידה שם ולהכי הוה פשיטא טפי: **וליסמים** נמי שהבישה. לגזולה מיירי כדמוקי לה צירוסלמי^א

ולא חשיב לה מילתא דפשיטא כמו שהיה חושב המקשה ולא חייב לפרש למה אין פשיטא לפי שקל להנין: **ברהיא** הנאה ד"ה
קבני צ"מיתב ריפתא בעניא. משום דעוסק במזה ודוקא בשעה דמתעסק בה גמון שותף^א לזכורה או משום^ב עסק שצריך לה לאבדה אבל
בשבל שאבדה ציחו לא יפטר מלמיתב ריפתא לעניא כיון שיכול לקיים שתיים כדמוכח בסוכה (דף נה. וסו"ט)^א דלא נפקא לן מקרא
דעוסק במזה פטור מן המזה^א אלא דוקא היכא שאינו יכול לקיים שתיים וסברא הוא דלמא אדם שיש לו תפילין בראשו וצ"מ צבגדו
ומזוהו צפתחו יפטר מן המזות ועוד דצברק אין צין המודר (הדרס לו.): אמר דפרוטוה דרב יוסף לא שכיח ואי פטרת ליה כל זמן שהאבדה
ציתו שמת ושכיח הוא.^א פסק ר"ח ור"ג. דהלכה כרב יוסף משום דאמרינן צאין צין המודר (סו) דכ"ע אית להו פרוטה דרב יוסף
ואפילו מאן דשרי למודר להחזיר אבדה לא שרי אלא משום דפרוטוה דרב יוסף לא שכיח ואור"י דאינה ראייה כלל דגם רבה מודה לרב
יוסף דעוסק במזה פטור מן המזה אלא דס"ל דלא נעשה שומר שכר כדכתיב וי"מ הוא נהנה לכך אסור למודר אבל לא הוה שומר שכר
ואין לדקדק נמי בשמעתין דהלכה כרב יוסף דמשני רב יוסף לעולם בגינתו המשחמרת וקמ"ל דלא צעין דעת בעלים כדרכי אלעזר
והכי מוקי לה סגי' דאלו מניאות (צ"מ דף טו. וסו"ט) כי נראה דרבה קבלה מרב יוסף דקרא כד"ר אחי ורבה נמי שהיה חלקדק
מתחילה דכשומר חנס דמי לא משמע ליה קרא אלא אסמכתא בעלמא דהא טעמא משום דמאי הנאה קא מטי ליה כלעיל ולא פליגי
רבה ורב יוסף אלא שצברא בעלמא וה"פ דהיא דאלו מניאות (סו דף ג.) אי דמסר לרבה כדלית ליה מפשיעה לרב יוסף
כדלית ליה מגניבה ואבדה פשיטא דלהא לא נריך קרא^א ונראה לרי"י דהלכה כרבה בכל מקום לגבי רב יוסף צר משדה ענין ומחלה כדליתא
צמי שמת (צ"מ דף קמג.): ואין לפרש דהיינו דוקא צבצא צתרא כמו שיש מפרשים מדאמר צמי שחחו (יט"ז ד. עד: וסו"ט)^א ותסברא והא
קמ"ל כרבה וצ"ה אין הלכה כרשב"ג ואין לומר דשמה צה"ה מילתא קיימא^א לן דהלכה כרבה דהוה ליה למימר והא קמ"ל צה"ה הלכתא כרבה
כדאמר וצ"ה אין הלכה כרשב"ג ועוד דצברק המפקיד (צ"מ מג.) גבי מפקיד מעות אלל שולמי מותרים ישתמש צה"ה (לרורים לא ישתמש צה"ה)^ב
לפיכך אס אבדו חייב בצחירותם קאמר רב נחמן דקי"ל כותיה צדיני נאנסו לא דמשום שהתירו לו חכמים להשתמש צה"ה אינו נעשה רק
שומר שכר א"כ צאלו מניאות (סו דף טו.) גבי מה יהא צדימי רבי טרפון אומר ישתמש צה"ה לפיכך אס אבדו חייב בצחירותן
שך הוי אלא ש"ס כמו שאמר שם לרבה ואין לומר דהתם מודה רב נחמן דחייב צאונסין משום היתר תשמיש משום דצלאו הכי היה שומר
שך שהיה שומר אבדה דאין זה סברא דמשום שני צברות^א דפטור מלמיתב ריפתא לעניא ועוד דמותר להשתמש לא יעשה בשבל
כך שאל אלא ש"ס בעלמא ועוד יש להביא ראייה דהלכתא כרבה דמוקי קמא דגמרא דמתניתין דהאומנין (צ"מ דף טו.): הלוהו על
המשכון שומר שכר מחזורתא דלא כרבי אליעזר דאמר במלוה חצירו על המשכון ואבד ישבע ויטול ומעומה ולרב יוסף הו"מ
לאוקמה אפילו כרבי אליעזר דלמסקנא^א מוקי כולהו אליציה ופולגותיהו במלוה נריך למשכון אי מזה קעבד אי לא פי' שצריך
למשכון להשתמש צו ופחת לו והולך מהלואתו כך פירש התם בקונטרס וא"כ הו"מ לאוקמה מתניתין צאין נריך למשכון דכ"ע
מזוה

(א) לעיל מד. (ב) לעיל
יא: צ"מ לו. (א) צ"מ כט.
פ. שטפות מד. נדרים
ג. (ד) בפירוקין סוף
הלכה א. א. לעיל מד.
(ו) רש"י ד"ה אין שמין.
(ז) שמות כב. ד. (ח) לקמן
סב. (ט) [ד"ה הא.]. (י) נע"י
(יא) צ"ל לא. רש"י כט.
ד"ה והוי (ב"ש).
(כ) [ד"ה הא.]. (ל) נע"י
צ"מ מג. (מ) שם פב
צ"א וע"ב. (נ) ע"י גליון
הש"ס קידושין ט. ד"ה
בא"ד דע"ב.

הנהרות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פשעא
וכי' דמה שהו' נצטמו:

הנהרות הגר"א

[א] תוס' ד"ה
המעמיד בו' אפילו
ברח"ד בו' נ"ב אלא
הרשב"א פסק דמיב:
[ב] ד"ה בהדיא בו'
א"א דוקא בו' נ"ב
והג"א (פ"ג דסוכה
וה"ש צ"ח) וס"פ כמז
דנשעא ששק אפילו
יכול לקיים שתיים פטור
ע"ש: [ג] בא"ד ובראה
צ"מ דהלכה בו' נ"ב
וה"פ וצ"מ מולקין
ע"פ:

הנהרות וציונים

[א] צ"ל צ"מיתב ריפתא
לעניא (כ"ה ברש"י
ובתוס', דבש תמר):
[ב] צ"ל דצ"ל דקם והאי
דיבור צ"ל אחר הדיבור
של מעמד (מראה אש):
[ג] נדביל דהבישה:
[ד] צ"ל שוטחה
(באה"מ) וכה"ה בכ"ה:
[ה] צ"ל שוב (ב"ש):
[ו] ענין חדש ולא שייך
לדלעיל: [ז] צ"ל קים
(ב"ש): [ח] מההניש
בשם מה' שכנא הגיה
דמלת "סברות" צ"ל
שכירות (גליון)
והבאה"מ מגיה שתי
הנאות:

עין משפט
גר מצודה

וא ב מיי פיי הלכות
גדרים הלכה יב סג
לאחר רבנו טובע"ש יו"ד
סימן רכ טע"ב כג'
וא ב מיי פיי"ד מהל'
גדרים הל' ד סג
לאחר רבנו טובע"ש יו"ד ס'
ריב סט"ג:
יד ד מיי פיי"ב מהל'
היות הל' ו' סג עסק
מה ולחון פל טובע"ש
אה"ע ק"י סט טע"ב א ב:
יה ח מהל' פיי"ד טע"ב הל' ו'
מקטע טע"ש יו"ד
סי' רלכ טע"ב א ופי' רלכ
טע"ב יו:
יב ו מיי פיי"ב מהל'
גדרים הל' סג סג טע"ב
ולחון מנח טובע"ש יו"ד ס'
רלכ טע"ב יו:
ב ו מיי פיי"ב מהל' גדרים
הל' ופי"ה הל' כ ופי"ה
מהל' טע"ש הל' א סג
לאחר רבנו טובע"ש
יו"ד סי' רלכ טע"ב א:
כא ח מיי פיי"ב מהל'
גדרים הל' יט סג
לאחר רבנו טובע"ש יו"ד ס'
רלכ טע"ב יו:

טו: ר"ג

על הקדשו משום כל יתל אלמא מודר לוקא אע"ג דלא אמר מילי
הלך הכא כי אמרין לוקא חלשה קאי: כי קתני דאיתיהני^{טו} הרי
זה בבב' יח' דברו. כלומר והיא גופה קמשמע לן שמיחר מלהנות
קודם הפסח כדי ששם תלך לאחר הפסח לא תמצא לידו כל יתל:
בותרת יי'ך אחר הפסח. ולא
חיישין שמא לא תזכור שעזרה על
תנאה קודם הפסח ואי ממירין לה
ליך אחי לאיתניי סד"א מתסר
הליכה מדרבנן כדי שמוכר שאלמנה
לנות קמ"ל: אבל הרי הוא בבב'
יי'ך. ה' דס"ד דהאי אכל אוכל הוא
משום דמנא כולוה אסורי קמי אכל
הרי הוא צבל יך הך הרי הוא צבל
יתל דברו ואס איתא דלמחלה לא
מני אכלי האי אסורא נמי ה"ל למתני:
ומפרקין מי קתני אוכל אבב' קתני.
כלומר ויין ולחן קמני דמשמע
דיעבד הא אשמועינן דלמחלה לא
מני אכלי: ומקשין תו אימא סיפא
ה"ך הרי הוא בבב' יח' דברו מה"ך
ה"ל קתני. כלומר אס איתא לרב יהודה
ה"ל למתני מהלך אינו צבל יתל דברו
ומלתא דכאפי נפשה אינו ולא קאי
ארישא אלא הכי ה"ל למתני מהלך
ואינו צבל יתל דמסתמא הכי הוא
דהא ציזס א' לא שרי ליה למיכל
והכי שפן ואמר הך הרי הוא צבל
יתל כיון שאין לו לאכול ציזס א': ופרקי'
אמר ק"ר ה"ה דליתני מה"ך אוידי
דתי רישא אבב' מייתי אוכל
תנא סיפא נמי ה"ך. כלומר אין ה"י
דאי צעי למתסר מילתא צלפי נפשיה
הוה מני מהלך אלא משום דלעיל
מיניה תנא אלא ולא מני למיתני
אוכל משי"ה לא תנא מהלך ואינו צבל
יתל דאי הוה מני הכי הוה משמע דאע"ג דלכל ציזס רחשון מהלך
ציזס שני וליכא צבל יתל והוה מפרשין לה לכולה ברייתא הכי דומיין
אכל הרי הוא צבל יך כלומר כשאלכ ציזס דהיינו שזכר שאסור
ההליכה תלו באכילתו וזמנין דאע"ג דלכל בראשון מהלך בשני
וכגון שאלכ יוס ראשון צבוג כלומר^{טו} שלא היה זכור ציזס שאלכ
שאסור ההליכה תלו באכילתו וצני האי גווגא מהלך ציזס שני
דמכונה שמעתא^{טו} דכבוריז פ' שמיטת טמיה בתרא (ק"ד טו). ומשום
דמנא לאו צבאי דינא עסקי תנא סיפא הך זה נראה לו וזו היא
הגרסא הנכונה ופירושה ואיכא נסחא אחרתא ומשום דלא דייקא לא
חיישנא למכתבה ולפרושה ובי מימא כיון דהך דסיפא ארישא קאי
למה לי למתני ה"ו צבל יתל פשיטא וי"ל סד"א כיון דצעינא דלכיל
לא עבר כי הך נמי לא ליחול עליה צל יתל למפרע על משמע לן:
ולענין ה"הב' ק"ל כרז יהודה מדלמירין לעיל^{טו} ומודה קאי היודה
בזמנא קודם עיני שביתא למחר ומתקלנין וטרנין אגלייה ש"מ
הלכתא כותיה: והא מן התורה משעבד דה. ואס תאמר ומאי קשיא
ליה והא אמרין צפרק אע"פ (כמוס' ק"ד טו): דקוונות קדושת
הגוף גינה ומפקע מדי שעבד י"ל דכי היכי דלמירין הסם
דאלמנה רצנן לשעבודיה דצעל ה"י אלמנה רצנן לשעבודה דאשה:
ומפרקין באומר הנאת תשמישך עלי. כלומר דאי דאסר גופיה עלוה
ה"ך דלא מני עבד דמדרורייתא משעבד לה והוי כלוסר נכסי
חצרו על חצרו אכל הכא בזמנא הנאת תשמישך עלי עסקינן שהוא
אוסר על עצמו תשמישה ולאסור על עצמו השרות צידו וכדכר כהנא
דלמך שההשה יטולה לאסור הנאת תשמישך עגלה עליה וכיון

ואלו מותרין פרק שני נדרים

ותיבתא דרב יהודה. דלמך אל יישן היום שמא יישן למחר דהא
מזינן הכא דשעקינן לה ליהנות לפני הפסח דמתנאה נמי מזהרה:
אמר ק"ר רב יהודה לעולם אימא ק"ר א"י יישן היום שמא יישן למחר
וכי קתני מתניתין הלכה אחר הפסח וכו' דאי איתיהני. אס עזרה
והנימא לפני הפסח ועזרה ולהכה
לאחר הפסח עזרת משום צל יתל:
קודם שאת נהנית י' עד החג אם
תלכי לבית אביך מכאן עד הפסח
הלכה וכו'. אכל אס לא הלכה לפני
הפסח אינה אסורה ליהנות מאלך
עד הפסח דלא חיישין לשמא תלך
עדיין לפני הפסח ומיזבחה דרב יהודה
דלמך אל יישן כו': א"ר אבא. הכי
קאמר הלכה וכו' לא הלכה אסורה
צעלמא דחיישין שמא תלך עדיין
לפני הפסח: כבר זה קודם עליו דיוס
אם א"ך למקום פלוני למחר. ה"ס
אכלו היום והלך למחר עובר על
אכילתו משום צל יתל קמני אכל היום
ולא קמני לא יאכל היום אלמנא
דשעקינן ליה למיכל לאלמך ולא
חיישין שמא יך למחר: זו קתני
אובב' דלמחלה ולא יך למחר אכל
קמני דיעבד אכל דלמחלה אסור
לאכול ודאי היום דחיישין שמא יך
למחר: והא קתני סיפא ה"ך הרי
הוא בבב' יח' אבב' מה"ך א' קתני.
דמשמע דלא שעקינן ליה למיכל
אממול אלא קמני הך דיעבד ש"מ
דאממול ליה למיכל ולהכי
כיון דלכל אממול אס הך היום הרי
הוא צבל יתל: ותיבתא דרב יהודה.
דלמך אל יישן כו': אמר ק"ר רב
יהודה הוא הדין דליתני מה"ך.
דמשמע דאינו אוכל מהלך למחר
דודאי לא שעקינן ליה למיכל אממול אלא אידי דמנא רישא אכל דלא
מני למיתני אוכל לרב יהודה דלא מני למיכל דלמחלה: תנא סיפא.
נמי הך: שאני משמישך הרי זה בבב' יח'. אס משמש עמה:
ודוכי מצו קיימר שאני משמישה והא משעבד דה. למשמש:
באומר הנאת תשמישך עלי. כלומר הנאה דלמני לי מתשמישך קודם
עלי: והא יתא י'ה בתשמישה. ויכול לאסור הנאה עליו והוי
נלי: דאמר רב כהנא. אשה האומרת קודם (ב) הנאת תשמישי עליך
כופה ומשמשו דלאו כל כמינה לאסור נפשה עליו דהיא משעבדת
לו להנאתו: אבב' אברה קודם הנאת תשמישך עלי. שאוסרת הנאה
שש לה מתשמישו על עצמה אסור לשמשו ולכך להפך לה: א"ר
שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו:
עליה ה"י כי אמר הנאת תשמישך עלי ודאי הוי נדר ואסור לשמשו
מפני שנהנה מנה על דבר שאינו ש"מ: שבועה שאני יך אוכל מדבר
וכי. דשעושה מנה על דבר שאינו ש"מ: ממש: קרבן שאובב' ק"ר. נמי
דהיינו כמו אימרא לא אוכל לך דמותך: הא קרבן שאובב' ק"ר. נמי
מומר דלא נדר אלא צבאי קרבן: א"ר קרבן א"ר אובב' ק"ר. משמע
בשיל אסור (ג) לא אוכל לך ששם אוכל לך ליהוי אסור עלי קרבן
ומותר לעטמא דר"מ דלית ליה מכלל לאו וכו' דאי רבי יהודה צין
אמר קרבן שאובב' לך צין אמר הא קרבן שאובב' צבאי קרבן ממיר רבי
יהודה אפילו אמר קרבן שאובב' לך^{טו} כדלמירין צבאי קרבן דלעיל [ג].
קרבן הקרבן שאובב' לך אסור מני רבי מאיר היא דלא שני
ליה צין אימרא לכאימרא דלרבי יהודה קרבן שאובב' לך מותר:
גמ'

רש"י

ותיבתא דרב יהודה. דלמך אל יישן היום שמא יישן למחר דהא
מזינן הכא דשעקינן לה ליהנות לפני הפסח דמתנאה נמי מזהרה:
אמר ק"ר רב יהודה לעולם אימא ק"ר א"י יישן היום שמא יישן למחר
וכי קתני מתניתין הלכה אחר הפסח וכו' דאי איתיהני. אס עזרה
והנימא לפני הפסח ועזרה ולהכה
לאחר הפסח עזרת משום צל יתל:
קודם שאת נהנית י' עד החג אם
תלכי לבית אביך מכאן עד הפסח
הלכה וכו'. אכל אס לא הלכה לפני
הפסח אינה אסורה ליהנות מאלך
עד הפסח דלא חיישין לשמא תלך
עדיין לפני הפסח ומיזבחה דרב יהודה
דלמך אל יישן כו': א"ר אבא. הכי
קאמר הלכה וכו' לא הלכה אסורה
צעלמא דחיישין שמא תלך עדיין
לפני הפסח: כבר זה קודם עליו דיוס
אם א"ך למקום פלוני למחר. ה"ס
אכלו היום והלך למחר עובר על
אכילתו משום צל יתל קמני אכל היום
ולא קמני לא יאכל היום אלמנא
דשעקינן ליה למיכל לאלמך ולא
חיישין שמא יך למחר: זו קתני
אובב' דלמחלה ולא יך למחר אכל
קמני דיעבד אכל דלמחלה אסור
לאכול ודאי היום דחיישין שמא יך
למחר: והא קתני סיפא ה"ך הרי
הוא בבב' יח' אבב' מה"ך א' קתני.
דמשמע דלא שעקינן ליה למיכל
אממול אלא קמני הך דיעבד ש"מ
דאממול ליה למיכל ולהכי
כיון דלכל אממול אס הך היום הרי
הוא צבל יתל: ותיבתא דרב יהודה.
דלמך אל יישן כו': אמר ק"ר רב
יהודה הוא הדין דליתני מה"ך.
דמשמע דאינו אוכל מהלך למחר
דודאי לא שעקינן ליה למיכל אממול אלא אידי דמנא רישא אכל דלא
מני למיתני אוכל לרב יהודה דלא מני למיכל דלמחלה: תנא סיפא.
נמי הך: שאני משמישך הרי זה בבב' יח'. אס משמש עמה:
ודוכי מצו קיימר שאני משמישה והא משעבד דה. למשמש:
באומר הנאת תשמישך עלי. כלומר הנאה דלמני לי מתשמישך קודם
עלי: והא יתא י'ה בתשמישה. ויכול לאסור הנאה עליו והוי
נלי: דאמר רב כהנא. אשה האומרת קודם (ב) הנאת תשמישי עליך
כופה ומשמשו דלאו כל כמינה לאסור נפשה עליו דהיא משעבדת
לו להנאתו: אבב' אברה קודם הנאת תשמישך עלי. שאוסרת הנאה
שש לה מתשמישו על עצמה אסור לשמשו ולכך להפך לה: א"ר
שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו:
עליה ה"י כי אמר הנאת תשמישך עלי ודאי הוי נדר ואסור לשמשו
מפני שנהנה מנה על דבר שאינו ש"מ: שבועה שאני יך אוכל מדבר
וכי. דשעושה מנה על דבר שאינו ש"מ: ממש: קרבן שאובב' ק"ר. נמי
דהיינו כמו אימרא לא אוכל לך דמותך: הא קרבן שאובב' ק"ר. נמי
מומר דלא נדר אלא צבאי קרבן: א"ר קרבן א"ר אובב' ק"ר. משמע
בשיל אסור (ג) לא אוכל לך ששם אוכל לך ליהוי אסור עלי קרבן
ומותר לעטמא דר"מ דלית ליה מכלל לאו וכו' דאי רבי יהודה צין
אמר קרבן שאובב' לך צין אמר הא קרבן שאובב' צבאי קרבן ממיר רבי
יהודה אפילו אמר קרבן שאובב' לך^{טו} כדלמירין צבאי קרבן דלעיל [ג].
קרבן הקרבן שאובב' לך אסור מני רבי מאיר היא דלא שני
ליה צין אימרא לכאימרא דלרבי יהודה קרבן שאובב' לך מותר:
גמ'

גליון הש"ס

בראין ד"ה אבב'.
ש"א דיה דבור וכו'.
ע' לקמן דף ע"ב
בראין ד"ה מני שגגות:
בא"ר דבבורות. ג'ל
דכרות [וכי' ככמי
הדין:

פירושו הראש

ה"ך הרי הוא בבב'
יח' מה"ך א' אמר.
הך סיפא לא איתריכא כלל
דכיון דקמני אכל הרי הוא
צבל (ומל' [יך] מנימל'
דיעבד דלא הך הרי הוא
צבל יתל אלא ליישא
ציזסין למשומינן דלא
משמטא הך ציזס המסתמ'
אלא דיעבד ולא למחלה
משום דלמחלה אכל
הכרי ולא חיישין שמא יך
למחר: אמר רב יוחנן
א' חלצה דרבי יהודה
בד פלוגתא קא מתקד:
והא מן התורה קא
משעבד דה. הא לא
קשיא ליה ה"ך אל הכרי
לנפון הוה דא ענין עבד
שאסר חצרו עליו והוה
אסר אס נפשו משמט
עמה ובע"ג לא הוי נדר.
משום דלמחלה ליה אידי
בזכור החטמה עליו כגון
דלמך הנאת תשמישך עליך
על' [ט] ומשום דלא
דקדק לנפון שמי ין דבר
הוי לוקא לא חיישין דקדק
נפון: אלא לא קשיא ליה
כיון דמשעבד ליה שמי
עגומה שעתה יוכל
להפקיע עגומה והוה
כמו אוסר פירות חבירי
על פטרי דלחן טו
ממש: באומר הנאת
תשמישך עלי. ויש לו
מה לאסור חצרו עליו הינה
ממנה: בותני' קרבן
א"ר אובב' ק"ר מותר.
מלמא דפשיטא היא אלא
משום א"ך קתני וי"מ
דכרי מאיר היא: הא
קרבן שאובב' ק"ר.
לאשמועינן דכרי קרבן קא
מתעבד: א"ר קרבן א"ר
אובב' ק"ר. לאשמועינן
דכרי ליה לרבי מאיר צין
לקרבן שגגא צין לקרבן
נפמט:

הגהות וצינונים

[א] בבב' יח' אבב'. וכו'.
רש"י וכו' לילכ בע"א.
רש"י מראה כהן: [ב] א'
אימא סיפא ה"ך רבי
(ר"ב"א הגי' א') וכו'
ברש"י ורבי: [ג] בבב' יח'
רוב הראשונים גרסי
קרבן וכו' כמי

[א] אפילו אמר קרבן שאובב' לך כ"י נמוק (ר"ב"א): [ב] צ"ל דאי איתיהני (הגי' טו): [ג] אין מה"ך א'
כלומר כצ"ל (תפ"ל): [ד] כ"ה בבב' יח' ועוד ראשונים אמר רב בחבון ה"ה דליתני: [ה] דיבור זה משום וכו' וביגורו
משום דפשיטא ליה דאריירי באוסר התשמישי פ"ה בגופו דאמר ר' ה' קודם גופי שאני משמישך ומשום דכר (רש"י):

[א] אפילו אמר קרבן שאובב' לך כ"י נמוק (ר"ב"א): [ב] צ"ל דאי איתיהני (הגי' טו): [ג] אין מה"ך א'
כלומר כצ"ל (תפ"ל): [ד] כ"ה בבב' יח' ועוד ראשונים אמר רב בחבון ה"ה דליתני: [ה] דיבור זה משום וכו' וביגורו
משום דפשיטא ליה דאריירי באוסר התשמישי פ"ה בגופו דאמר ר' ה' קודם גופי שאני משמישך ומשום דכר (רש"י):

[א] אפילו אמר קרבן שאובב' לך כ"י נמוק (ר"ב"א): [ב] צ"ל דאי איתיהני (הגי' טו): [ג] אין מה"ך א'
כלומר כצ"ל (תפ"ל): [ד] כ"ה בבב' יח' ועוד ראשונים אמר רב בחבון ה"ה דליתני: [ה] דיבור זה משום וכו' וביגורו
משום דפשיטא ליה דאריירי באוסר התשמישי פ"ה בגופו דאמר ר' ה' קודם גופי שאני משמישך ומשום דכר (רש"י):

[א] אפילו אמר קרבן שאובב' לך כ"י נמוק (ר"ב"א): [ב] צ"ל דאי איתיהני (הגי' טו): [ג] אין מה"ך א'
כלומר כצ"ל (תפ"ל): [ד] כ"ה בבב' יח' ועוד ראשונים אמר רב בחבון ה"ה דליתני: [ה] דיבור זה משום וכו' וביגורו
משום דפשיטא ליה דאריירי באוסר התשמישי פ"ה בגופו דאמר ר' ה' קודם גופי שאני משמישך ומשום דכר (רש"י):

[א] אפילו אמר קרבן שאובב' לך כ"י נמוק (ר"ב"א): [ב] צ"ל דאי איתיהני (הגי' טו): [ג] אין מה"ך א'
כלומר כצ"ל (תפ"ל): [ד] כ"ה בבב' יח' ועוד ראשונים אמר רב בחבון ה"ה דליתני: [ה] דיבור זה משום וכו' וביגורו
משום דפשיטא ליה דאריירי באוסר התשמישי פ"ה בגופו דאמר ר' ה' קודם גופי שאני משמישך ומשום דכר (רש"י):

[א] אפילו אמר קרבן שאובב' לך כ"י נמוק (ר"ב"א): [ב] צ"ל דאי איתיהני (הגי' טו): [ג] אין מה"ך א'
כלומר כצ"ל (תפ"ל): [ד] כ"ה בבב' יח' ועוד ראשונים אמר רב בחבון ה"ה דליתני: [ה] דיבור זה משום וכו' וביגורו
משום דפשיטא ליה דאריירי באוסר התשמישי פ"ה בגופו דאמר ר' ה' קודם גופי שאני משמישך ומשום דכר (רש"י):

[א] אפילו אמר קרבן שאובב' לך כ"י נמוק (ר"ב"א): [ב] צ"ל דאי איתיהני (הגי' טו): [ג] אין מה"ך א'
כלומר כצ"ל (תפ"ל): [ד] כ"ה בבב' יח' ועוד ראשונים אמר רב בחבון ה"ה דליתני: [ה] דיבור זה משום וכו' וביגורו
משום דפשיטא ליה דאריירי באוסר התשמישי פ"ה בגופו דאמר ר' ה' קודם גופי שאני משמישך ומשום דכר (רש"י):

[א] אפילו אמר קרבן שאובב' לך כ"י נמוק (ר"ב"א): [ב] צ"ל דאי איתיהני (הגי' טו): [ג] אין מה"ך א'
כלומר כצ"ל (תפ"ל): [ד] כ"ה בבב' יח' ועוד ראשונים אמר רב בחבון ה"ה דליתני: [ה] דיבור זה משום וכו' וביגורו
משום דפשיטא ליה דאריירי באוסר התשמישי פ"ה בגופו דאמר ר' ה' קודם גופי שאני משמישך ומשום דכר (רש"י):

אפשר ולא מיוכוון. וזכור י"ל סתירת הש"ע עיין מג"א סי' תקפ"ו סק"ז. — וזכור אחי שפיר הא' דהשמיט הרמב"ם הך דמחא מי חטאה ומעיינ דצשמעתין, דס"ל למאי דקיי"ל כהך לישני פ"צ דפסחים [כ"ה ע"ב] דלא אפשר ולא מיוכוון שרי, יתחא להך חילוקא בין ימות החמט לימות הגשמים. — ולפ"ז הא' דכתב הרמב"ם [ה' שופר פ"א ה"ג] גבי שופר של עולה דאין מעילה בקול וכי לעיל [ד"ה ואם תקע] דהכוונה על הנחה הקול בלא המנוח, וזכור י"ל גירסא שלפנינו שהיא גירסת הר"ף לא, וקשה תיפוק לי' משום דה"ל לא אפשר ולא מיוכוון, י"ל הא' אפשר בפדיון.

ועיין מ"ש תוס' ס"פ שבעת הדיונים [מ"ד ע"ב ד"ה ורצ]

שקשו הא' אחתי נהנה בפירוט דר' יוסף. וי"ל דעיקר קושי משופר דאי לא הוה תוקע צו אפשר שלא יתרחי לו שופר כלל ועצור זמנו וזריך לתת לעני המזדמן לפניו, משא"כ במעיינ דעכ"פ פעם אחת מחוייב לעבול עמנו ומאן יימר דהשתא יזדמן לו עני צעטת עבילת דהשתא, דלמא אדרבא השתא לא יזדמן ואלו היה ממתין עד שיוגע למעיינ של יתחא אפשר שם היה מזדמן לו וע"כ עיקר קושי משופר. ולפי זה י"ל בקל מ"ע קמשמע לן רבא צתרוויכו בשופר ומעיינ עיין מהרש"א. **והנה לשיטת הרשב"א** **דהנחה דעלמא בהנחה צעטת המנוח היא בכלל מלוא לאו ליהנות**

נחנו, לק"מ קושי תוס' הלא מפרוטב דרצ יוסף וכ"כ שער המלך [ה' לולב פ"ח ג].

[המודר הנחה ממעיינ טובל צו עבילה של מנוח צימות הגשמים אכל לא צימות החמה]. צ"כ טורי אצן צאבני מילואים [סוד"ה דהר אמר] הקשה אמאי [אסור צימות החמה] הלא אינו מכיון ליהנות, ואי משום פסוק רישא, הא כתב הר"ן [חולין סוף פ"ז] דבהנחה לא שייך פסוק רישא, וכניה צקושיא. ולפ"ז הר"ן נמי לא אמרה הלא צמידי דלא עבדי להנחה וריח כי אם לאכילה, אז בהנחה דידיה לא אמרינן פסוק רישא וכמ"ש הר"ן בעצודה זרכ [ס"ז ע"ב ד"ה צת תוהבא], אך במעיינ דלהכי עבדי להתקור צו צימות החמה, מודח הר"ן דשייך פסוק רישא בהנחה דידיה ג.

בעה"י, בסוגיא דמצות צריכות כוונה במס' ר"ה כ"ח ע"א לד. (משנת הקצ"ג) לה.

שלחו לי' להצרכ דשמואל כפאו ואכל מנה ילא וכו' — נראה דלאו ברשיעי עסקינן דלא צעי למיעבד מנוח, אלא הוא רואה לאכול מנה כמנוחו אחר שסודר עלה הגדה וישתה צי כוסות, וצאו פרכיים וכפאוכו לאכול קודם זמנו על כרחו, וקמ"ל בצרייתת דאין לו להדר אחר כזית מנה אח"כ, ולכשיזדמן לו אין לריך לבצר

הנ"ל, כ': אולם הר"ן בסו"פ שמונה שרצים הסביר וגילה כוונתו כאן בחולין שכתב שם על דברי הערוך שהביא ראי' דפ"ר דלא ניחא לי' מותר מהא דמוכרי כסות היינו טעמא לפי שלא אסרה תורה אלא מלבוש שסתמא להנאה אבל כל שאין לו הנאה ממנו אינו מלבוש אלא משוי בעלמא ע"כ. וביאור דבריו, וודאי אם לבש מלבוש דרך לבישה אף שאינו מתכוון להנות ממנו מ"מ הוי פסיק רישא והוי בכלל לא תלבש שעטנו שסתמו להנאה, משא"כ מוכרי כסות אינם לובשים אלא נושאים, א"כ דוקא כשמתכוונים להנות הכונה משוי לי' מלבוש ולא משוי, אבל אם אינו מתכוין להנות הדר הוי לי' משוי ולכן לא שייך פסוק רישא. ולפ"ז מיושב קושיית טורי אבן דהא התם [בר"ה] טבל והקר כדרך הטובלים א"כ שייך ביה פסוק רישא, משא"כ במוכרי כסות הכונה משוי לי' מלבוש, וכיון שאין כאן כונה לא הוי מלבוש מכה פ"ר. — וכ"כ בחי' שלש שיטות (ירושלים תשכ"א) ע' ל"ט, ובחי' יומא שם (ל"ב ב') ד"ה והנלע"ד.

לד) לחי' סוגיא זו ישנם בידינו שני העתקות תלמידי מרן ז"ל, א', העתקת הג"מ משה שיפמן ז"ל שהעתיק מתחילת הסוגיא עד סוד"ה והנה שאגת ארי'. ב', העתקת הג"מ שמואל נאדאש ז"ל אבד"ק יערגען, מד"ה ומנא תימרא דתנו, עד סוף הסוגיא. חי' הסוגיא מהעתקת הג"מ משה שיפמן גדפס לראשונה בספר הזכרון לבעל פחד יצחק (ע"י מכון ירושלים י"ם תשד"מ, עמ' תקל"ז) עד ד"ה ומנא תימרא, ומשם והלאה לא גדפס כיון שכבר גדפסו בחי' ר"ה שיצא לאור על ידינו בשנת תשכ"ח.

לה) תאריך כתיבת הסוגיא לא מופיע בהעתקת כתיב הנ"ל, אולם ברור שמרן ז"ל למד סוגיא זו לשבת שובה תקצ"ג, וחלק הדרוש לסוגיא זו גדפס בדרשות ח"ס ח"א, כ"ו א', וז"ל: בעז"ה מה שחנני הי"ת פ' וילך ושובה תקצ"ג לפ"ק. וההוכחה לכך, א' מלשון הדרוש הג"ל מוכח להדיא שלמד אז סוגיא דמצוות צריכות כוונה, וכמ"ש גם הג"מ ר"ג שטרן ז"ל בהערה ב' עיי"ש. ב') בסוגי' זו בסוד"ה מיהו ה"ה, כתב מרן: ובדרושים כ', והכוונה לדרשה הנ"ל, ראה להלן הערה מ"ו. ג') להלן בד"ה והנה רבים מקשים, כתב מרן: ובגני הבחור החתן השנון כמרי"ה שמואל וואלף אמר לי. והנה מרן הכ"ס ז"ל התקשר בשידוכין בשנת תקצ"ב ובשנת תקצ"ג היתה החתונה (ראה חוט המשולש (ת"א תשכ"ג) עמוד רל"ב-רל"ג).

בקולו, וא"כ למה לא נימא דיצא י"ח מצותו. וי"ל דקול ומראה וריח אין בו מעילה [כפסחים כ"ו ע"א], נמצא מטעם הנאת הקול אין בו מעילה, רק משום הנאת המצוה, ושפיר קאמר הרשב"א אי לא יצא י"ח מצוה לא נהנה ולא עבד איסורא. ולפ"ז לפי מה שכתבו תוס' בע"ז פרק קמא [י"ב ע"ב ד"ה אלא] דבע"ז אפילו קול ומראה וריח יש בו איסור הנאה, א"כ אתי שפיר גירסת רב יהודה אומר בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא, כיון דאפילו אם לא יצא מ"מ עבר עבירה ע"י הנאת הקול, ניחא דיצא ידי חובתו, משא"כ שלמים דאין מעילה בקול, ומיושב גירסת הג"ל דדחה תוס' לקמן [ד"ה באשרה, ובשמעתין ד"ה אמר] והיא גירסת הר"ף שם בר"ה — ועיין רמב"ם פ"א משופר ה' ג' ע"ש.

ובחידושי פרק ראווה בית דין * כתבתי, דלא שייך הכא לומר דלא יצא י"ח משום רוצה בקיומו של ע"ז, וכן הקשה שם בטורי אבן. — דמה בכך, אי"נ לא יצא ידי חובתו, מ"מ הא כבר רצה בקיומו של ע"ז, ולא נצילנו מחטא זה על ידי שלא יצא י"ח, עיי"ש בתוס' ביאור. גם מצוה הב"ע לא שייך, כיון דאין המצוה על ידי העבירה. — ועיין מה שכתבתי בחי' למס' חולין ח' ע"א ** ברוצה בקיומו על מנת לבטל לכשימצא גוי, וע"ש בפני יהושע.

לא) עיין לעיל ד"ה אמר רב יהודא.

לב) מחי' פ' ראווה בי"ד, משנת תקס"ה, הועתק בשו"ת מכתב סופר, באר מרים, מ"ה טור ב'.

לג) חי' סוגיות (ירושלים תרנ"א) ג' ג' ד"ה שוב. — וכ"כ בחי' נדרים ט"ו ע"ב ד"ה הנאת, ושו"ת יו"ד סי' ס"ט ד"ה וע"ד הקושי'. — ובחי' יומא (ל"ג ב') ד"ה אולם, אחרי שמביא מרן ז"ל קושיית הטורא

* מרן ז"ל כ' חי' על פ' זה, בראש חידושים אלו כותב מרן ז"ל:

בעז"ה, מה שחנני הי"ת פרק ראווה ב"ד פה ק"ק מ"ד, התחלנו יום ג' כ"ו מנחם תקס"ה לפ"ק בלימוד הישיבה בעז"ה. — בשו"ת מכתב סופר, באר מרים, מ"ה טור ג', כי הגימ' ר"נ שטרן ז"ל, שבימי השואה נאבדו חי' אלו מסי"ז דפים, אבל הרוב מחי' אלו נשארו ע"י העתקתו לסי' מכתב סופר. — והעתקנו משם הכל על מקומו.

** עיי"ש מהדו"ק ד"ה מותר, ומהדו"ב ד"ה טכ"ג, וע"ע בחי' ע"ז ל"ב ע"א ד"ה ובמס'.

אבני

הלכות כלאים שו"ת סימן שפח

נזר

רלב

וכלאי זרעים דוקא שני מינים ממש. וא"כ לריך קרא דלמר ופשחים יחדיו ללימוד זה:

ב) והנראה לי בזה. דהנה בחוס' סוכה (ה'): תפשת מרובה לא תפשת עיקר הטעם דיש בכלל מרובה מועט. ע"כ תופסין המיעוט הודאי ומניחין ספק המרובה. ולאו דוקא במילין ממקום אחר רק אף בפירוש הכתוב צעמנו כהא דימים שנים לטעמא דר' נחמני משום דמספר שנים ודאי עיי"ש. וע"כ בכלאים שעטנו. דיש לפרש שני מינים ממש. ויש לפרש אפי' בזמן שיש בו חילוק קצת כגון שחור ולבן. ומ"מ שני מינים ממש פשיטא דהוי שעטנו אז תופסין הודאי שני מינים ממש. וזה לפי שיטת גמ' דידן כר' נחמני משום דיש בכלל המרובה מועט. ע"כ א"ל קרא לזה. וירושלמי יש לומר דאזיל לשיטת ריב"ב דדוקא באין קצבה להמרובה. והכא יש קצבה להמרובה דכל חילוק שיש בצמר אסור:

ג) ויש לומר עוד דהנה בחוס' יומא (ע"ב). בזה דתפשת מרובה כו' לפי הטעם דהמרובה ספק ע"כ אין מקילין מספק עיי"ש. וא"כ בכלאים אדרבה נחפוס לחומר שכל חילוק אף במינו אסור. אך י"ל לפי הס"ד דלית לן לימוד על היתר כלאים בציצית. ומסבירא אינו דומה דהא ל"ת חמור ומדלוחמה תורה לתח תכלת בציצית. ואי אמרת שחור ולבן הוי כלאים. תטטרך לומר גזירת הכתוב הוא נגד הסבירא דל"ת הוא חמיר מעשה. ע"כ הסבירא מכרעת דלא הוי כלאים רק בשני מינים ממש ולמר ופשחים מיותר. והירושלמי לפי האמת דכלאים בציצית שרי. ואין ראוי מתכלת דשחור ולבן לא הוי כלאים:

ד) אך אין חירוק זה ברור בעיני. כי יש לומר דאף אט"ל שחור ולבן הוי כלאים. זה מה שהוא שחור בטבע. ולא מה שהוא לבוע תכלת. אך י"ל כחירוק הא'. ואי נחמיר לאסור מספק. הלא הפר"ח והכר"פ [פי' ק"י] והנוד"י פסקו כהרמב"ם דספיקא דאורייתא מה"ת לקולא. כן י"ל ליישב אם לא נדע חירוק מרווח מזה: דברי דו"ז הרו"ש הק' אברהם:

סימן שצ

ב"ה יום ב' חיי נשיש לפ"ק פה האכמישאב. שלום לכבוד חתני חביב אלי בבני החרוף ובקי משכיל ומפואר מנוע היוחסין מכל פינה מוהר"ר יצחק יהודה ג"י [בעת האבד"ק קוטנא].

א) אשר במכת שהאחרונים הקשו להרשב"א [נדרים דף ט"ג, וכ"כ לשי' באב"מ משו' כ"א] דהגאה צהדי מלוא מותר. א"כ מאי לריך קרא להחיר כלאים בציצית. ותלפת דהא כלאים אינו אסור בהגאה אך לריך לבישה דלית ב"י הגאה והא בחוס' שיש לו הגאה. אך הגאה צהדי מלוא מותר אך לא לבישה צהדי מלוא.

הדגרים נראים:

השוטט חודה לאכול כויה ממנה ומלחמה למחר אף צו התודה אינה מפוגלת והלחם מפוגל. ומקשה הש"ס כיון שהתודה אינה מפוגלת איך תפוגלת הלחם. ומציא ראי' מהא דמעשה שזרע כרמו של חברו סמדר וצא מעשה לפני חכמים ואסרו את הזרעים והחירו את הגפנים. הנה שגפנים אסורים את הזרעים אף שאין נאסרין. ודחי הש"ס התם קנצום ולוף אסרה תורה שאר זרעים דרבנן. לדידי' דעבד איסורא קנסה רבנן לחברי' דלא עבד איסורא לא קנסה רבנן. ובחוס' יבמות (פ"ג). דלר' יוסי ור"ש דס"ל גם בתבואה אף דהוי דאורייתא אין אדם אסר דבר שאינו שלו גם דידי' מותר. וסוגיא דמנחות הנ"ל כחכמים דבדאורייתא אסר שאינו שלו יע"ש. ולפי זה ניחא דמותר לזרוע כיון שגם שלו אינו נאסר:

ג) אך הרמב"ם הלא פסק בפרק ה' [ה"ח] גם בתבואה אין אסר שאינו שלו. ואעפ"כ שלו נאסר. ואזיל לטעמי' דפסק [פי"ו] מה"י פסוהמ"ק סיה"ד] גם בשוטט חודה לאכול ממנה ומלחמה למחר התודה מפוגלת והלחם אינו מפוגל. וא"כ קשה שפיר על הרמב"ם. והא דכתב הראב"ד דלר"ש ניחא. היינו דר"ש ס"ל שגם שלו אינו נאסר. וכן משמע בר"ש. והא דמסיים אבל לחכמים אין הכוונה חכמים דפליגי על ר"ש ור' יוסי. אלא ר' יוסי בכלל חכמים. וכן פירש המפרש שעל ירושלמי עיי"ש שהוכיח מדלא אמר ר"ש כדעמי' משמע שזה עיני בפני עצמו עיי"ש. אלא שהוא פירש דר' יוסי לא סבירא לי' דאינו אסר רק בכלאי הכרם. ור"ש סבירא לי' גם בכלאי זרעים. ולהראב"ד י"ל דר"ש סבירא לי' גם שלו אינו נאסר וכן משמע בר"ש. ולפי דברי המפרש הנ"ל אזלי קושייתו שעל חשו' נודע בשערים. אך עכ"פ ה"י לו להמחבר נודע בשערים להביא דברי הרמב"ם הנ"ל:

ד) וגוף קושיית השואל מחורש כלאים בשביעית יש ליישב בפשיטות עפ"י דברי הר"ש פ"ו [מ"ד] דכלאים דהזמורות נאסרים בשביעית דאין הפקר רק הפירות. א"כ חיוב מלקות משום הזמורות. ומירונו דמר לריך עיין ארוך בסוגיא דבת ששית הנכנסת לשביעית ואין הפנאי מסכים כעת:

ידידו עוז הרו"ש הק' אברהם:

סימן שפח

בשולי המכתב להרה"ג כו' מוהר"ר ג"י אבד"ק נאישעלסק.

א) אשר הקשה בגמ' יבמות (דף ד'): דקאמר לתנא דבי רבי ישמעאל סתם בגדים למר ופשחים למר ופשחים דכתב רחמנא גבי כלאים למה לי. והקשה כבודו שהרי הירושלמי הביאיהו הר"ש והחיו"ט ריש כלאים [פיק' א' מ"א] בהמתך לא תרביע כלאים יכול אפי' שחור ולבן בגד כלאים שעטנו יכול אפי' שני מיני למר שני מיני פשחים תלמוד לומר למר ופשחים יחדיו דוקא אלו מינים מחולקים לגמרי. ומה נלמד להרבעה כלאים אבני נזר המפואר - ב' יו"ד / בורנשטיין, אברהם בן זאב נחום [עמוד 497] {726077}

ב) אך עיקר הקושיא לא אוכל להאמין שיקשה אותה מי שיש לו מוח בקדקדו [ע"י יצמות ט'.] שהרי כל הטלית נעשה כלאים, ואין המנוה רק הצינית לא הטלית. וא"כ אף אה"ל שלבישת הצינית מותר. מ"מ לבישת הטלית אסורה שאם חפר חוט פשתן צבגד זמר מנד אחד אסור ללבוש אף הקנה הטלית שאין בו פשתן **לכד** כמבואר בש"ך סימן ק"ה ס"ק י"ז. וא"כ הוה אמינא דאסור ללבוש הטלית:

ג) אשר הוקשה לך על הרשב"א דא"כ גם למ"ד מנות ליהנות ניתנו למה יאסר. לא קשיא. דטעם רשב"א דהנאה צטילה להמנוה. אך למ"ד ליהנות ניתנו הרי העיקר הנאה: דברי חותן וקינך דו"ש וש"ת ושישלח לך הש"ת רפואה ותהי' בריא אולם לתורה ופלפול ועבודה. חק' אבריהם:

הלכות בכור אדם

סימן שצא

ב"ה ג' פ' בא תרל"ה לפ"ק פה קראשנשוויסיין.
שו"ר ישפות ד' לכבוד אהו' יודי החריף ובקי בחדרי תורה משנתו וך ונקי כש"ת מוהר"ר יואב יהושע נ"י.

דופן לכד הוה לידה. ואין השני שלישי שיצאו אח"כ מועילים כלום. למה זה דומה ליצא ראשו דרך דופן ואח"כ יצא שאר גופו דרך חסם דודאי אינו קדוש. וכההיא דיש בכור [בכורות מו:] דיצא פדחתה ואח"כ נחגיירה אין נותנין לה ימי טומאה וימי טהרה:

א) שאלתו שאלת חסם הגיעני. צבגד ילד בכור שהרופאים הוציאוהו מרחם אמו בכפות באופן שהכפות ה' מפסיקים צין ראשו לרחם. ולדינא אני מסכים עם כח"ר דפטור מפדיון באופן אם לא ה' רוב היקף הראש נוגע ברחם כמו שיצואר בסוף דבריני. [ע"י בסוף דבריני שהנחתי צ"ע משום ס"ק]. ולאשר אהוב לי לישא וליתן עמו בהלכה אשיבנה קנת צלפול. ואומר אני כי יש מקום לחייבו צפדיון אפילו כל ראשו מכוסה בהכפות. דהנה [במילין] צפרק בהמה המקשה (ס"ט:) איפלגו רב הוגא ורבה צ"א שליט ומכרו לנכרי וחזר וצ"א שליט אחר ר' הוגא אמר למפרע הוה קדוש וכיון דנפק ל' רובי' איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא הוה קדוש ומאי דזבין לא כלום זבין רבה אמר מכאן ולהבא קדוש ומה דזבין שפיר זבין. עוד שם פליגי צ"א שליט דרך דופן ואח"כ שני שלישים דרך חסם. רב הוגא אמר למפרע הוה קדוש ורובא קמא לית' ברחם. ומבואר שם בגמ' דהני חרי פלוגתא בחד טעמא שייכי. ולכאורה אינו מובן. וכבר עמד בזה הרב מהר"ט אלגזי [פ"ג אות ל"ג ג'] ומירץ צדך רחוק כמבואר למעיין:

ג) והנה הרמב"ם [בכורות פ"ד הט"ן] פסק כמ"ד למפרע הוה קדוש. (בתחילת לידתו) ולכאורה קשה דא"כ מה מקשה הש"ס בכורות (ט'): צהא דיצאו שני ראשיהם כאחד נהי דאי אפשר לנמסם הצינה מיהא איכא. ופרש"י הא קודם שיצא כולו יצא אחיו וחצן צינו לצין הרחם. הא למפרע הוה קדוש בתחילת לידתו ואלו לא ה' הצינה. וכי היכא דאוליגן בתר תחילת לידתו לפטור כשתחילת לידתו ה' דרך דופן. כמו כן להיפוך ניזול בתר תחילת לידתו לחייב כשהי' צלא חצינה. ואין לומר דסוגיא דבכורות אליבא דרבה. דא"כ הו"ל לרמב"ם לפסוק כחסם גמרא. צפרט דרב דמשני קושיא הש"ס דבכורות הילכתא כוותי' צאיסורי והוה רבי דר' הוגא:

ד) ע"ב נראה דהנה צודאי טעמא דר' הוגא דאמר למפרע הוה לידה משום דסופו לצאת כולה. ע"כ אמרינן דאפילו צמקת הוה לידה כשיצא אח"כ כולו. וכן הא דצבראשו לכד הוה לידה ולא נשדי ראשו אחר רובו צפנים דכל מקום שרובו שם ראשו נזרק כדאימא צסוכה (י'): וכן כשיצא רובו אף שראשו צפנים חשיב כולו כילוד. וה"נ נאמר להיפוך צ"א ראשו לכד. צכ"ו הטעם משום דסופו לצאת. וכמ"ס הרמב"ן צחי' [מילין ע.]. צהא דאיציעיא אם הלכו צאצרים אחר הרוב דאחר רוב אצר צצפנים אין להטילו שאין מיעוט צבחוק עשוי להחזיר לפנים כדי שנטיל אוחו אחר הרוב. מבואר דהא דיצא רובו הוה כולו כילוד משום דעשוי לצאת כולו. וזה הטעם ג"כ צ"א ראשו וזה צבור. ור"ה הוסיף דאפילו צמקת כשיצא אח"כ אגלי מילתא דמעיקרא הוה לידה שהרי יוצא והולך. ואין זה חלוי צצריה כיון שעומד לכך. וע"כ כשיצאו שניהם כאחד רק שאחד הקדים מעט ומ"מ לכך עומד מתחילה לצאת שניהם כאחד. רק שאי אפשר לנמסם שלא יהי' מתקרב לחוך יומר. וכיון שמתחילה ה' עומד לצאת צחצינה לא מתקדש למפרע. משא"כ

ב) אולם צרוק של דברים צ"א שליט דרך דופן לרבה קדוש אף דמכי יצא שליט שני דרך חסם צבר הוה כולו כילוד ועדיין אינו מתקדש דהא לא נפק כל הרוב דרך חסם. ומה שיוצא עוד דרך חסם אינו מועיל דצבר ה' כילוד מתחילה. מ"מ דומה להגרים שליט ושחט שני שלישים דקי"ל דכשר [ס"י כ"ד סע"י י"ג] אף דכי נפיק חיותא ליכא רוב צשחיטה ומיעוט צבתא כמאן דלית' דצבר כלה חיותא מ"מ כיון דשליט קמא צהגרמה אין צו די שיצא חיותא חשיבין ל' כמאן דלית'. וכיון דאיכא רוב צשחיטה כשר. וה"נ דכוותי'. אצל למ"ד למפרע הוה קדוש דאגלי מילתא דמעיקרא הוה לידה. נמנא דאגלי מילתא דשליט ראשון שיצא דרך

לד

בראשית ט נח

אונקלוס

בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ: יד והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן: טו וזכרתי את בריתי אשר ביני וביניכם ובין כל נפש חיה בכל בשר ולא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר: טז והיתה הקשת בענן וראייתה לזכר ברית עולם בין אלהים ובין כל נפש חיה בכל בשר אשר על הארץ: יז ויאמר אלהים אל נח זאת אות הברית אשר הקמתי ביני ובין כל בשר אשר על הארץ: כ ששי יה ויהיו בני נח היצאים מן התבה שם וחם ויפת וחם הוא אבי כנען: יח שלשה אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ: כ ויחל נח איש האדמה ויטע כרם: כא וישת מן היין וישכר

יהבית בעננא ותהי לאת קים בין מימרי ובין ארעא: יד ויהי בעננתי עננא על ארעא ותתחזי קשתא בעננא: טו ודכירנא ית קימי די בין מימרי וביניכוון ובין כל נפשא חיתא בכל בשרא ולא יהון עוד מיא לטופנא לחבלא כל בשרא: טז ותהי קשתא בעננא ואחזינה למדבר קים עלם בין מימרא דיי ובין כל נפשא חיתא בכל בשרא די על ארעא: יז ואמר יי לנח דא את קים די אקימית בין מימרי ובין כל בשרא די על ארעא: יח והוון בני נח די נפקו מן תבותא שם וחם ויפת וחם הוא אבוהי דכנען: יח תלתא אלין בני נח ומאלין אתבדרו כל ארעא: כ ושרי נח גבר פלח בארעא ונצב כרמא: כא וישתי מן חמרא ורוי ואתגלי בגו משכנה: כב ותזא חם אבוהי דכנען ית עריתא דאבוהי וחוי לתרין אחוהי בשוקא: כג ונסב שם ויפת ית כסותא ושויאוי על כתף

ויתגל בתוך אלהה: כב וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ: כג ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם

רש"י

לאות לפי שדקיקים גמורים היו, כמו דוכו של חזקיהו מלך יהודה, ודוכו של רבי שמעון בן יוחאי (כ"ד לה ט): (יד) בענני ענן. כשתעלה במחשבה לפני להציא חשך ואכזרון לעולמי: (טו) בין אלהים ובין כל נפש חיה. בין מדת הדין של מעלה וביניכם, שהיה לו לכמוז ביני ובין כל נפש חיה, אלא זהו מדרשו, כשתבא מדת הדין לקטרבג [כ"ח עליכם, לחייב אחסן], אני רואה את האות וזכר (כ"ד לה א): (יז) זאת אות הברית. הראהו הקשת ואמר לו הרי האות שאמרתי: (יח) וחם הוא אבי כנען. למה הוצרך לומר כאן, לפי שהפרשה עסוקה וצאה בשכרותו של נח שקלקל בה חס, ועל ידו נתקלל כנען, ועדיין לא כתב תולדות חס ולא ידענו שכנען בנו, לפיכך הוצרך לומר כאן וחם הוא אבי כנען:

(כ) וירא חם אבי כנען. יש מרבותיני אומרים, כנען ראה והגיד לאביו, לכך הזכיר על הדבר ונתקלל (כ"ד ט): (כג) וירא את ערות אביו. יש אומרים כסו, ויש אומרים רבעו (כסדרין ט"ו): (כג) ויקח שם ויפת. אין כתיב כאן 'ויקחו' אלא ויקח, לימד על שם שנתאמן במנוה

שפתי חכמים הקצר

טו. שאין שייך לומר על הבעל שהוא בעל האשה, שאין קנוי לאשתו רק נקרא אדון עליה (עפ"י קצוי"מ). יח. שהם בטבעם מתקלקלים במים יותר משאר נטיות (רא"ם). יח. מדכתב 'אהלה' במקום 'אהלו' רמו לגלות שומרון (קצוי"מ). יט. ראה להלן (פסוק כה) מה שפירש.

הקשת בימיהם (הזכרון). יג. רצה לומר, לכך נכתב חסר, לרמוז שרק לדורות החסרים שהם רשעים נצרך הקשת (מנח"י). יד. לכך כתיב 'בענני ענן על הארץ' ולא 'בשמים', דרצה לומר אבדוק על העולם (מהרמ"ש). טו. דלא הוה ליה למימר אלא 'ויטע כרם' (קצוי"מ).

אונקלוס

בראשית י נח

לה

שְׁנֵיהֶם וַיֵּלְכוּ אַחֲרַיִת וַיִּכְסּוּ אֶת עֵרוֹת

אֲבִיהֶם וּפְנֵיהֶם אַחֲרַיִת וְעֵרוֹת אֲבִיהֶם לֹא

רָאוּ: כד וַיִּיקֶן נֹחַ מֵיֵינוּ וַיֵּדַע אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה

לֹא בָנוּ הַקָּמָן: כה וַיֹּאמֶר אֲרוּר כְּנַעַן עֶבֶד

עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו: כו וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יְהוָה

אֱלֹהֵי שָׁם וַיְהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ: כז יִפְתַּח

אֱלֹהִים לְיִפְתַּח וַיִּשְׁכַּן בְּאֶהֱלֵי-שָׁם וַיְהִי כְנַעַן

עֶבֶד לָמוֹ: כח וַיַּחֲיֶינָה אַחֵר הַמִּבּוּל שְׁלֹשׁ

מֵאוֹת שָׁנָה וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה: כט וַיְהִי כָל-יְמֵי-

נֹחַ תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וַיָּמָת: פ

י א וַאֲלֹהֵי תוֹלְדֹת בְּנֵי-נֹחַ שֵׁם חָם וַיִּפְתַּח

וַיּוֹלְדוּ לָהֶם בָּנִים אַחֵר הַמִּבּוּל: נ בְּנֵי יִפְתַּח

גָּמָר וּמְגוּג וּמְדִי וַיּוֹן וְתַבַּל וּמִשְׁךָ וְתִירָם:

ג וּבְנֵי גָמָר אֲשַׁכְּנֹז וְרִיפַת וְתַגְרָמָה: ד וּבְנֵי יוֹן אֲלִישָׁה וְתַרְשִׁישׁ

כְּתִים וְדַדְנִים: ה מֵאֲלֹהֵי נִפְרְדּוּ אֵינִי הַגּוֹיִם בְּאַרְצֹתָם אִישׁ לְלִשְׁוֹ

תְּרוּיָהוֹן וְאֶזְלוּ מִחֻרִין וְכִסְיָאוֹ יָת
עֲרִיטָא דְאַבוּהוֹן וְאַפִּיָהוֹן מִחֻרִין
וְעֲרִיטָא דְאַבוּהוֹן לֹא חֲזוּ:
כ וְאֶתְעַר נֹחַ מִחֻמְרָה וַיֵּדַע יָת דִּי
עֶבֶד לֵה בְרָה זְעָרָא: כה וַאֲמַר לִיט
כְּנַעַן עֶבֶד פְּלַח יְהִי לְאַחֻוּהִי:
כו וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ אֱלֹהֵה דְשָׁם וַיְהִי
כְּנַעַן עֶבְדָּא לְהוֹן: כז יִפְתַּח יְיָ
לְיִפְתַּח וַיִּשְׁרִי שְׁכִינְתָּהּ בְּמִשְׁכְּנֵי
שָׁם וַיְהִי כְּנַעַן עֶבְדָּא לְהוֹן:
כח וַחֲיָא נֹחַ בְּתַר טוֹפְנָא תְּלַת
מָאָה וַחֲמִשִּׁין שָׁנִין: כט וְהוּוּ כָּל
יּוֹמֵי נֹחַ תְּשַׁע מָאָה וַחֲמִשִּׁין שָׁנִין
וַיָּמָת: א וַאֲלִין תּוֹלְדֹת בְּנֵי נֹחַ שֵׁם
חָם וַיִּפְתַּח וַאֲתְּלִידוֹ לְהוֹן בְּנִין
בְּתַר טוֹפְנָא: ב בְּנֵי יִפְתַּח גָּמָר
וּמְגוּג וּמְדִי וַיּוֹן וְתוֹבַל וּמִשְׁךָ
וְתִירָם: ג וּבְנֵי גָמָר אֲשַׁכְּנֹז וְרִיפַת
וְתַגְרָמָה: ד וּבְנֵי יוֹן אֲלִישָׁה
וְתַרְשִׁישׁ כְּתִים וְדַדְנִים: ה מֵאֲלִין
אֲתַפְּרְשׁוּ נְגוּת עֲמֻמִּיא בְּאַרְעֵתְהוֹן
גְּבַר לְלִשְׁנָה לְזַרְעֵיתְהוֹן

רש"י

לחמיו, אדם הראשון שני בניס היו לו והרג זה את זה בשביל ירושת העולם, ואזינו יש לו שלשה בניס ועודנו מנקה בן רביעי (צ"ר לו ט): (כו) ברוך ה' אלהי שם. שעמד לשמור הבטחתו לזרעו² לתת להם את ארץ כנען: ויהי כנען עבד למו. למס עובד: (כז) יפת אלהים ליפת. מתורגם יפתי, ירמי: וישכון באהלי שם. ישרה שכינתו בישראל. ומדרש חכמים (יזמא י), אף על פי שיפת אלהים ליפת, שנה כורש שהיה מצני יפת בית שני, לא שרתה זו שכינה³. והיכן שרתה, במקדש ראשון שנה שלמה שהיה מצני שם: ויהי כנען עבד למו. אף משיגלו בני שם, ימכרו להם עבדים מצני כנען: י (צ) ותירם. זו פרס⁴ (יזמא י).

יותר מפיפת, לכך זכו בניו לטלית של צניית. ויפת זכו בניו לקבורה⁵ שנאמר (יזקאל לו יא) אֶתֶן לְגוֹג מְקוֹם שָׁם קִבְרֵהּ. וחס שציה את אביו, נאמר בזרעו (ישעיה כ ד) הֲיִהְיֶה מְלֶךְ אֲשׁוּר אֶת שְׂבִי מִצְרַיִם וְאֶת גְּלוֹת פֹּה־נְעָרִים וְזָקֵנִים עִרֹס וְיִחַף וְחִשּׁוּפֵי יָת וּגְוִי (תנחומא טו): ופניהם אחורנית. למה נאמר פעם שניה, מלמד ששקרבנו אללו והולכנו להפוך עגמם לכסותו, הפכו פניהם אחורנית: (כד) בנו הקמון. הפסול והבזוי⁶, כמו (ירמיה מט טו) הִנֵּה קָטָן נִתְחַיֵּף בְּגוֹיִם צְוִי צָאֵס (צ"ר לו ז): (כה) ארוך כנען. אחת גרמת לי שלא אוליד בן רביעי לשמשני⁷, ארוך בן הרביעי להיות משמש את זרעם של אלו הגדולים שהוטל עליהם טורח עבודתי מעתה (צ"ר לו ז). ומה ראה חס שסרסו, אמר להם

שפתי חכמים הקצר

והא דלא קלל את חם, פירשו החוס' (שם פכ"ד לו ז) לפי שכתוב יויבך אלהים את נח ואת בניו, ואין קללה במקום ברכה (מנח"י עפ"י מהרש"ל). כג. מוכתיב עבד למו ולא כתיב עבד לו' בלשון יחיד, שמע מינה דלא קאי על שם כי אם על זרעו (מנח"י). כד. 'לא שרתה', רצה לומר בפרסום גדול כמו בבית ראשון (ב"ב). כה. דריש מכפל הכתוב, כי כבר כתיב פעם אחת יוהי כנען עבד למו (רא"ם). א. רש"י מבאר יותר

כ. כי קבורה הוא גם כן מעין כסוי (רא"ם). כא. כי בשנים היה שם הקטן שבכולם ולא חם, כמו שמפורש לקמן (מנח"י עפ"י מהרש"ל). כב. מאן דאמר לעיל (פסוק כב) סרסו הוכחתו מכאן, דלמה קללו אלא משום שסרסו, ולמאן דאמר רבעו משום דלשון יזרא חם את ערות אביו הוא לשון ביאה, כמו 'וראה את ערותה' (ויקרא כ יז) 'ויזרא אותה שכס' (להלן לו ב), והא דקלל את כנען הא והא הוא, סרסו ורבעו (סנהדרין ע).

נרים לאסון נמש סים לדרוש מדכתיב ותדבר ולא וידברו. וגבי ויוסב את נמש
 ואת אהרן סירב הוסצו על ידי עליה, ולא חשש לדרוש ויוסבו אין כתיב כאן
 אלא ויוסבו, מפני שהשצבה לא היחה רק לנמש שהוא העיקר: לכך זכו בניו
 לשליח של ציצית. מדה כנגד מדה, הוא כקם את ערית אציו וחסס כקסו צטליח
 של לילית, וכן יפת מפני שכקס גם הוא זכו צניו לכקוי גופס לקצורה צימי גוג
 ומגוג, וחס שלא חשש לגלוי ערות אציו והכיס ערותו ערומה, כפרעו צניו צימי
 מלך אשור שנסצו חסופי סח שפירושו גלויי הערות כל זה צצ"ה. **והסיח לקוטס**
פי הים וציח ומייתי לה צטילטי כקוי הדס, דאמר רבא צצכר שאמר אנכסס
חס נחוט ועד שרוך כעל, זכו צניו לשחי מליח לחוטין של תכלת ולרליעות של
הפילין, דמסנע דמליח לילית לא זכו צס אלא מדצור סחוט ולא נוסס כקוי של
סס, יס לומר דמליח של לילית לחוד ותכלת לחוד, דנשוס כקוי של
 סס זכו ישראל למליח של לילית לצן, ונשוס דיצורו של אצרהס זכו ישראל לחוט
 של תכלת, דסכי מסנע מוילתים דרבא דקאמר זכו צניו לחוטין של תכלת, ולצן
 ותכלת סס סני לזוים, אע"פ שסתיבן מלוה אחת, ואע"ג דמדיצור נחוט אין
 לצכות אלא צחומי לילית מדה כנגד מדה ולא לצעס של תכלת, אינו כיון
 דמדיצור נחוט זכו לחוט אין חוט של מלוה אלא חוט של תכלת סבורכו על
 סלבן, דכס"ג גבי עליה סזכו צס נשוס כקוי של סס אמרו שהוא עליה של
 מלוה ולא עליה סחס, וליכא למימר סצחומי לצן קמיירי, סגס סס מלוה כחומי
 סתכלת

לבוש האורה

גור אריה

ונדלי כצוד לילית שהיא מלוה הוא יוסר מקצורה ומפני שסס נתאמץ צמלוה יוסר
 זכה לכצוד הזה שיהיו מלבושיו שהוא כצוד האדם כאשר הוא עם נשמתו דרך כצוד
 מה שאין כן ציפת שלא זכה לכצוד רק הגוף בצלל וגם לא זכה לדבר מלוה.
 וסא דאמרינן צפי כיסוי הדס דצציל שאמר אצרהס אס נחוט ועד שרוך כעל זכו
 צניו למליח של לילית, וי"ל דזכות סניסס גרס מלוה זאת שהיא עליה של לילית דאס
 לא היי זכותו של סס אף ע"ג שאמר אצרהס נחוט ועד שרוך צציל זה אין
 סברא שיהיי צצגדיהס לילית דמה ענין נחוט ועד שרוך לצנד שהחומי אינס צצגד,
 ולפיכך לריך לצכותו של סס סזכו למליח של מלוה, ומי"ע לריך ג"כ זכות אצרהס
 דלמה יזכו ללילית דאין ענין זכות של סס שיזכו למלוה לילית והסתא ע"י סס זכו
 שיהיי מלוה צטליח שלהס ואצרהס שאמר נחוט ועד שרוך על ידו זכו ללילית ולפיכך
 סניסס גרמו מלוה לילית צטליח, ופשוט הוא: וחס שבזה וכו'. דע כי יש דבר
 כפלא צמדרס כי סחולדות נמשכים אחר היסודות כמו שהאילן ענפיו נמשכים אחר העיקר
 והיסודות, ואשמעינן כהנזכר כי סס היי גלוי ערות וצווי הגוף צחלקי סהיי מנזס את אציו
 לכך נמשכו אחריו תולדותיו, והוא אשר סכתוב אומר כך יכסו מלרים וגלות כוס וגוי,
 אמנס סס ויפת היו דצקיס צכצוד ומזה צניסס נמשכים אחר הכצוד וצני סס זכו למליח
 של לילית כי כצוד ססס יתעלה חופס אותס וכצוד הי עליסס, והפרס גדול יש צין סס
 וצין יפת, כי סס היי מכוצד צמלוה לילית מפני סנתאמץ צמלוה יוסר זכה גופו ונפשו
 לכצוד, אצל יפת שלא נתאמץ ולא עשה צכונת כפשו זכה גופו לצד לכצוד, וחס סציוס
 יתצוה כל גופו ונפשו, ודבר מופלא הוא צכוד המדרס הזה, ואס מדע סלסס צניס
 אלו ומוריגתס כי סס הוא סכצוד הוא סעוצהר, ויפת הוא סגדול, ומס הוא סקטן.

תני

נעשה הטלית לחפצא של מצוה, וכנ"ל לשיטת רש"י צב"ק (דף ט.) הנ"ל. ונהי דלענין מצות ציית דמקיים בכל עת אין הטלית מהחפצא של המצוה, ולא שייך בו הידור, אבל במצות טלית גדול שמקיים גם בהטלית המצוה של עטוף שייך דין הידור מצוה גם בהטלית, וכמש"כ רש"י ז"ל, ודו"ק.

ועיי'ן במשנה ברורה (סימן כא ס"ק יב) שכתב ח"ל "וצעוד הציית עליו אם רשאי להשתמש בהטלית תשמיש שאינה מגונה דעת הע"ת דשרי, דדוקא ציית אומר המחבר צב"א, ולהט"ז אסור, וכן הסכים הפמ"ג, וכתב דטלית של חפלה המיוחד לכך חמור הטלית כמו הציית, אבל ט"ק פשיטא דשרי לכל תשמיש שאינה מגונה אפי' צעוד הציית עליו, דהא לבוש הדיוט הוא ורשאי לשכב בו כלילה וכבסמוך", עכ"ל, (ו"ע בט"ז ובפמ"ג צפניס). ונראה דזה טעמו, דבטלית גדול דמקיים צו מצות עטוף הוה גם הטלית חפץ של מצוה ולא רק הציית לצד, משא"כ בטלית קטן הוה רק הציית החפץ של מצוה ולא עצם הבגד, ודו"ק היטב. (וע' דדברי הרד"ל ז"ל (בשו"ת דברי נחמיה או"ח סו"ס ו בהגה"ה), והעמקתי דבריו בסוף דבריו).

ועל קושיית המזרחי הנ"ל צריש דברינו חי' הבאון ר' שאול קנלנצבוגן זצ"ל מוילנא ששם בן נח זכה לטלית של מצוה ואברהם זכה לציית של מצוה, ואף שצב"כ טלית בלא ציית אינו כלום, וכמו שהקשה עליו הרד"ל ז"ל (וצסוף דברינו בעזה"י נעתיק לשונם בחלופי המכתבים ציניהם), נראה לדברינו מיושבים הדברים, ששם זכה להמצוה שבה הטלית הוה

וצב"כ דעיקר מצות ציית לא צריך מעומד, ול"צ מדברי השו"ע הנ"ל. וצב"כ דמלבד המצוה המסוימת שהוא מקיים צמה שהוא לבוש בהציית, שבה אין דין עמידה, יש עוד דין שמקיים מצוה צמעשה הלבישה, ועל מעשה לבישה זו יש דין עמידה, ומצוה זו דמעשה הלבישה ילפינן מוהיה לכם לציית, (וע' באור החיים הק' על הפסוק).

וע"ש עוד בשו"ע (סימן ס סעיף ט) "יכוין בהתעטפו שונו הקצ"ה להתעטף בו כדי שזכור כל מצותיו לעשותם", עכ"ל. וע"ע במשנה ברורה שם (ס"ק יט) דמלבד הדין כוונה שיש צמעשה מצות ציית דהוא דין של מצות צריכות כוונה לעשות רצון צוראו יתברך, יש עוד דין של כוונה לקיים הטעם הנאמר בקרא של למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלקיכם, והרי דין כונה זו נאמרה רק צעמ עטיפה, וצב"כ דמעשה העטיפה הוה מצוה נפרדת מהמצוה שיהא לבוש ציית כל היום, ודו"ק. [וע' היטב בשו"ת תרומת הדשן (סימן מה) וצמגן אברהם (ס"ה ס"ק ה) וצמשה ברורה (שם ס"ק ט) ודו"ק היטב].

במצא דמנין המצות שבמצות ציית כל אחד בא על ענין אחר. "גדילים תעשה לך" על הטלית הציית, "וראיתם" על ההסתכלות, "והיה לכם" על מעשה העיטוף, "ונתנו וגו'" על החכלת, "ועשו להם ציית" על קיום המצוה להיות לבוש בהם.

- ד -

והנה צפשוטו קיום מצות עטוף הוה בהטלית ולא רק בהציית, וצב"כ דעל ידי הציית

המקום. (ובדעת התוס' דחולקים ע"ז י"ל או דס"ל דהוה מצוה נמשכת, או דאף אם כל רגע ורגע הוה מצוה בפנ"ע אבל הוה ג"כ התחלת מצוה הבאה והכשר לה, ודמיא להולך לעשות

מצוה, ודו"ק).

כא כדת מה לעשות בציצית שנפסקו ובטליות ישנים. וכו' ד' סעיפים:

א (א) "חוטי ציצית (א) [א] (ב) שנפסקו יכול לזרקן (ג) [ג] (ג) לאשפה מפני שהיא מצוה שאין בגופה קדושה * אבל כל זמן שהם (ד) קבועים בטלית אסור (ה) להשתמש בהם כגון * לקשור בהם שום דבר וכיוצא בזה משום בזוי מצוה: (ו) וי"א דאף לאחר שנפסקו (ו) אין לנהוג בהן מנהג ציון (ז) לזרקן במקום מגונה אלא שאינן נרמזות גניזה (כל זו הלכות שנת) יש מדקדקין (ח) לגונן והמחמיר ומדקדק במלות תע"ג (מהרי"ל הלכות ציצית) (וע"ל סימן תרס"ד סעיף ח' ט'): ב' בטליות של מצוה (ט) שבלו אדם בודל עצמו מהם (י) ואינו מותר (יא) לקנח עצמו בהם ולא לייחד אותם לתשמיש (יב) המגונה אלא (יג) זורקן והם כלים: ג' מותר ליכנס בציצית (ג) (יד) לבית הכסא: הגה וכו"ש לשכנ

* מגילה כ"ו לפי השאלות והרמב"ם והר"ן מהא דביקוי הדם מולין פ"ו ונר חנוכה שנת כ"ב ב הר"ן נפקי"ג דשנת בשם הראב"ד ג הרמב"ם נפ"ג וכו"ש בשם גאון מההיא דמנחו"מ

שערי תשובה

[א] שנפסקו. ענה"ט ובה גם הוא מודה כיון שמעולם לא נעשה בהם תשמיש מלוא. ומ"מ אפשר שאין לנהוג מנהג ציון מאחר שהם טוהים ושזורים לשם ציצית: [ב] לאשפה. ענה"ט ומ"ש בשם תשובת רמ"א הוא ט"ס וי"ל רא"מ והוא מדברי הא"ר. ומ"ש אצל מותר כו' עיין בית דוד וז"ע צנף הספר

מזיינת לעובד כוכבים אפ"ה לחגר עובד כוכבים מותר למכור לו טלית מזיינת לכתחלה כיון דתגר הוא ליכא למיחש למידי ועי' יד אהרן. כ' המ"א סי' ט"ו ס"ק ז' מוכח מכאן שמותר לעשות מהטלית בת ד' כנפות בגד אחר שלא יהא לו ד' כנפות מדמתיר למכור לעובד כוכבים הטלית כשנטול הציצית. אצל אס מוכר טלית לחצרו אסור ליתול הציצית אלא"כ רוצה לקונעם בטלית אחר ע"ש. לשלוח ציצית ע"י עובד כוכבים נר"ך ב' חותמות. ודוקא אס יש לחוש שנהנה בחליפין ואפשר דאס הם שזורין ומופסקין שרי. מ"א. אס מלא טלית מזיינת או ציצית צשוק יש להכשירו בזמן הזה. עולת תמיד ועיין צ"י. והבאר היטב אשר לפני העתיק משם ע"ת יש להחמיר ע"ש ואינו כן: (ה) שנפסקו. ה"ה מקודם שעשאם בצגד דהזמנה לאו מילתא היא: (ג) לאשפה. ומהרי"ל נהג להניחם סוף הספר לסימן או לעשות בהם- שום מלוא. וכתב ט"ו וה"ה סקך סוכה עוז שלא לעשות בו לזורך דבר שאינו כבוד למלוא שעצרה. (ומותר להשתמש בטלית כשהתיר הציצית ובלבד שלא יהיה תשמיש מגונה ופשוט הוא. כתוב בתשובת רמ"א סי' ט' אסור לעשות טלית של מלוא מתכשיטי כומרי עובדי כוכבים או לקנות מהן קרשים ואבנים לבנין ביהכ"ג אצל מותר ללבוש מלבוש שמקשטין בהם עבודת כוכבים): (ג) לבית הכסא. כתב הט"ו דוקא בד' כנפות שלבש תחת הבגדים אצל בטליות של מלוא אין נכון שיכנס לבית הכסא. גם ההולכים צו"כ לפנות ומלובשים

ביאור הלכה

הכ"י שהציאו משמע דאף לנכרי אסור:

* אבל כ"ז שהם קבועים וכו'. עיין במ"ז והוא מהצ"ח והציאו דבריו הע"ת והא"ר והפוסקים להם הפמ"ג ג"כ דלא כהט"ו שכתב דכו"ע מודים בזה דשרי ועיין לקמן בסיומן תרל"ח בסק"ז במ"א במ"ש לענין סוכה צנויה משנה לשנה דמשמע מדבריו שם דכלל השנה ואפי' כשיגיע חג הסוכות כ"ז שלא ישב בה אין עליה רק שם הזמנה בעלמא ומוכח בפשיטות דס"ל דקברת הט"ו דהוא מותר להשתמש בה עדיין ואין בה משום ציון מלוא דלא כצ"ח ועיין בשע"ת שהביא שם בשם הברכ"י שכתב בשם מהר"י מולכין סק"ל שם ג"כ לאיסור אך הוא דחה דבריו שם מכח דברי המ"א ולפלא שלא זכר דהצ"ח יסבור ג"כ כוונתו ואין להחיר שם רק מחמת דהו כאלו התנה שאינו בודל וכמו שכתב השע"ת שם ועוד אפשר לומר דקברת המ"א לחלק בין ציצית דכלל יום היא עומדת לקיים בה המלוא ע"כ אפילו בעת שפוטטה מעליו עדיין לא נתבטל המלוא מן הבגד משא"כ בסוכה לאחר ז' ימי החג דנתבטל מלואה ממנה עד לשנה הבאה ע"כ אף דדעתו עליה אין עליה רק שם הזמנה בעלמא ולפ"ו עכ"פ בלולב ושופר ע"כ דיפלוג המ"א ג"כ אהב"ח: * לקשור וכו'. עיין בפמ"ג שכתב דאף בכל מלוא דרבנן שייך בה האיסור דציון מלוא ע"י"ש:

באר היטב

נראה דאפי' לחגר עובד כוכבים מדלף מפרש הברייתא לעובד כוכבים שאינו תגר אצל הצ"ח כתב דווקא לעובד כוכבים שאינו תגר אצל לחגר עובד כוכבים מוכרין והמ"א הקשה עליו מפרש"י ע"ש. ואני אומר דמפרש"י אין הוכחה דמנ"ל פירושו די"ל כך כוונת הגמרא מן החגר מן העובד כוכבים כשרה ואע"פ שאמרו אין מוכרין טלית טלית מזיינת לכתחלה כיון דתגר הוא ליכא למיחש למידי ועי' יד אהרן. כ' המ"א סי' ט"ו ס"ק ז' מוכח מכאן שמותר לעשות מהטלית בת ד' כנפות בגד אחר שלא יהא לו ד' כנפות מדמתיר למכור לעובד כוכבים הטלית כשנטול הציצית. אצל אס מוכר טלית לחצרו אסור ליתול הציצית אלא"כ רוצה לקונעם בטלית אחר ע"ש. לשלוח ציצית ע"י עובד כוכבים נר"ך ב' חותמות. ודוקא אס יש לחוש שנהנה בחליפין ואפשר דאס הם שזורין ומופסקין שרי. מ"א. אס מלא טלית מזיינת או ציצית צשוק יש להכשירו בזמן הזה. עולת תמיד ועיין צ"י. והבאר היטב אשר לפני העתיק משם ע"ת יש להחמיר ע"ש ואינו כן: (ה) שנפסקו. ה"ה מקודם שעשאם בצגד דהזמנה לאו מילתא היא: (ג) לאשפה. ומהרי"ל נהג להניחם סוף הספר לסימן או לעשות בהם- שום מלוא. וכתב ט"ו וה"ה סקך סוכה עוז שלא לעשות בו לזורך דבר שאינו כבוד למלוא שעצרה. (ומותר להשתמש בטלית כשהתיר הציצית ובלבד שלא יהיה תשמיש מגונה ופשוט הוא. כתוב בתשובת רמ"א סי' ט' אסור לעשות טלית של מלוא מתכשיטי כומרי עובדי כוכבים או לקנות מהן קרשים ואבנים לבנין ביהכ"ג אצל מותר ללבוש מלבוש שמקשטין בהם עבודת כוכבים): (ג) לבית הכסא. כתב הט"ו דוקא בד' כנפות שלבש תחת הבגדים אצל בטליות של מלוא אין נכון שיכנס לבית הכסא. גם ההולכים צו"כ לפנות ומלובשים

משנה ברורה

אע"פ שנשאלו הנקדים מותר אפילו למכור הטלית לנכרי:

א (א) חוטי ציצית וכו'. וה"ה לכל תשמישי מלוא כגון (א) סוכה ולולב ושופר וכל כה"ג לאחר שנתבטלו (ב) ואינם עומדין עוד למזונן: (ב) שנפסקו. או שהתירן מהטלית וה"ה (ג) מקודם שעשאן בצגד דהזמנה לאו מילתא היא: (ג) לאשפה. אצל (ד) אסור לעשות בהם תשמיש מגונה דלא גרע ציצית מטלית לקמן צמ"ז: (ד) קבועים בטלית. אפילו אס אין לבוש עתה צהטלית ואפילו (ה) צלילה כיון שהיא (ו) עומד ללבישה ולנחת בהציצית ידי מלות ציצית וכן שופר נמי אפילו לאחר ר"ה וכן לולב ישן אס עומדין עדיין למלוא לשנה הבאה אסור להשתמש בהן משום ציון מלוא ועיין צמ"ל: (ה) להשתמש בהן. וצ"ע (ו) לא מהני חנאי באומר איני בודל מהן כמו בתרל"ח ס"ז משום דציון מלוא הוא לציצית ע"כ בהכרח לשם מלוא עושה דמצדק עליהן להתעטף: (ו) אין לנהוג בהן. וכן (ח) בסקך הסוכה ולולב ושופר לאחר שנתבטלו ממזונן אין לזרקן לאשפה וכל כה"ג דבר שאינו כבוד למלוא שעצרה וכתב הפמ"ג דנכון שלא לעשות תשמיש מגונה אפילו בדפנות הסוכה: (ז) לזורקן. ר"ל (ט) צידים אסור לזורקן לאשפה אך אס מתוך שלא גנן נזרקו ממילא אין לחוש לזה: (ח) לגונן. כתב מהרי"ל דינית הציצית בתוך הספר לסימן או לעשות בהן שום מלוא דהואיל ואיחעבד בהו מלוא חדא יתעבד בהו אחריתא: ב' (ט) שבלו. עיין בפמ"ג שכתב דטלית של מלוא שנפסקו ציציותיו לא יעשה ממנו מכנסים דהוא בכלל תשמיש מגונה ואפילו מטלית קטן אסור: (י) ואינו מותר וכו'. כנ"ל. [אריה"ח וכן משמע מהגרי"א]: (יא) לקנח וכו'. ר"ל אפילו לקנח הטיט מעל רגלו [כן מוכח מר"ן בפ"ג דשבת]: (יב) המגונה. אצל (י) לשאינו מגונה שרי **ובעוד הציצית עליו אס ראשי להשתמש בהטלית תשמיש שאינו מגונה דעת הע"ת דשרי לדוקא ציצית אסור המתכר צמ"א ולהט"ו אסור וכן הקדים הפמ"ג** וכתב דטלית של תפלה המיוחד לכן חמיר הטלית כמו הציצית אצל ט"ק פשיטא דשרי לכל תשמיש שאינו מגונה אפילו בעוד הציצית עליו דהא לבוש הדיוט הוא ורשאי לשכב בו צלילה וכנסמן: (יג) זורקן. ר"ל (יא) לאשפה ואפילו הי"א הג"ל דאוסר ציצית גופא משמע דמודה בזה: ג' (יד) לבית הכסא. ודוקא (יב) דב' כנפות הקטן שלובשו כל היום אצל אלו טליתות של מלוא שמיוחדין (יג) רק להתפלל בהן אין נכון שיכנס בהן לבהכ"ס אך (יד) להשתין בהן מותר גם ההולכים צו"כ לפנות ומלובשים בקיט"ל^ו נר"ך שיפשוט הקיט"ל

שער הציציון

מתרגם: °מלבוש לנן

(א) מגילה כ"ו ע"ב: (ב) כ"כ הצ"ח בפי' זה ע"י"ש: (ג) ע"ת ומ"א לקמן בסיומן מ"ב: (ד) פ"מ צמ"ז: (ה) פמ"ג: (ו) צ"ח: (ז) פמ"ג: (ח) ט"ו: (ט) מוכח מהגר"א צב"אורו: (י) ע"ת: (יא) מוכח מפמ"ג: (יב) פמ"ג: (יג) ט"ו: (יד) דה"ח:

הגהות ותיקונים: (א) בפי"ד: